

આભાર.

શ્રીમાન સુનિ મહારાજશ્રી વિનયવિનયશ્રી મહારાજ.
 આપશ્રીના વિસ્તૃત વિચારો અને શ્રમથી ઉપસ્થિત થયેલ
 હોદ્દાને "વ્યાખ્યાન સાહિત્ય સંગ્રહ" નું અવલોકન
 કરવાથી મને જૈનદર્શન સંબંધે અશોધન કરેલું
 પ્રકાશમાં લાવવા પ્રેરણા થઈ છે તે ઉપકારથી
 તથા આ સંબંધમાં મહુમ આચાર્ય શ્રી
 આત્મારામશ્રી મહારાજની પ્રાસાદીનો
 સંગ્રહ છે તેથી તમો તેમના દિશિત
 પાત્ર હોયને આકાષાંશ આ
 સંબંધે આપનું નામ
 જોડવા અને આભાર
 માનવા રજા

લઉ

છં.

શ્રી સંઘ સેવક
 દેવચંદ દામશ્રી શેઠ
 ના ૧૭૦૮ વાર વંદના

આભાર.

શ્રીમાન મુનિ મહારાજશ્રી વિનયવિનયશુ મહારાજ.

આપશ્રીના વિસ્તૃત વિચારો અને સમગ્રી ઉપરિધત્ત ચર્ચે.

દોહનરૂપે "વ્યાખ્યાનમદિત્યં સંગ્રહ" નું અનુદાન

કરવાથી મને જૈનદર્શન સંબંધે સચોટન દરેક

પ્રકાશમાં લાવવા પ્રેરણા થઇ છે તે ઉપકારથી

તથા આ સંગ્રહમાં મહુમ આચાર્ય શ્રી

આત્માસમશુ મહારાજની પ્રાસાદીનો

સંગ્રહ છે તેથી તમે તેમના હિસાબ

પૌત્ર હોયને આદર્શોં આ

પ્રથમ સાથે આપનું નામ

જોડાવા અને આભાર

માનવા રમ

હઉં

હઉં.

શ્રી સંઘ સેવક

દેવચંદ દામજી શેઠ

ના ૧૦૦૮ વાર વહેના.

જૈન દર્શન

(જૈન ધર્મના આલેખને બોલ.)

સને. ૧૯૧૪

સંવત. ૧૯૭૦

પ્રકાશક,

દેવચંદ દામણ શેઠ

કપિપત્રી અને માલિક "જૈન"

ભાવનગર.

કિંમત ૧-૪-૦

માતા-પિતાનો મુખ્ય ગુણ પુત્રવાત્સલ્યનો હોય છે, અને તેમાં પણ દેવકરણ શ્રેષ્ઠને ત્યાં એક જ સંતાનની પ્રાપ્તિ હોવાથી તેમને બહુ લાડથી ઉછેરવામાં આવતા હતા. તેમની આનંદી બાળચેષ્ટા, નિર્દોષ હાસ્ય અને સરસ ગમ્મતથી તેમના માતા ઝરેરનાર્થ બહુ ખુશિ રહેતાં અને તેમની સંભાળમાંથી સમગ્રો વળન આનંદથી પસાર કરતાં. કમનસિજે માતાને પુત્ર રાતના પ્રારબ્ધને વિશેષ નિહાળવાનો પ્રસંગ મળે તે પૂર્વે પુત્રની ઉમ્મર હજી તે આનંદ વર્ષની થઈ તેટલામાં દેહમુક્ત થઈ અને તેથી પીતા પુત્રને કંટુજિદ વર્ગ સાથે ખાવા-રહેવાની એકવચ્ચ કરવી પડી.

“પુત્રનાં લક્ષણ પ્રારણ્યામાંથી જ વર્તાય.” તે ન્યૂને તેમની કેવળ સ્ત્રી પરત્વે રહી, તપાસવાની ટેવ તથા ગ્રાહ્ય શક્તિ અસાધ્ય રહી હતાં. છતાં તેમના ન્યાયની સંકુચિત સ્થિતિ હોવાથી અગિયાર વર્ષની ઉમ્મરે તેઓ ગુજરાની છ વોપરીને અગ્રણ્ય કરી રજા તેટલામાં તેમને હુકામમાં જોડી દેવામાં આવ્યા. હુકામમાં તેમને મુખ્ય કામ નામાનું ટરવાનું હતું છતાં તે કેવળ પિતાની ખેતી ઉપર દેખરેખ પણ રાખવી પડતી અને તે કેવળ નામાનું કામ ટરવાને માટે જોડાને નોકર (કામી) નોવેલ હોય, તે પણ જમીનની માલિકી અને કાર સત્તી વગર નહીં તેમ જ કુટુંબને સ્થિત હતી અને તેથી જમીનની માલિકી તેમ જ અસલ વર્ગનો લાભાલાભ અનુભવેલો હતો.

કેટલીક વખત નજીક સંભોગે પાસ પાસ અનુકૂળ થઈ પડે છે. તે ન્યય આ પ્રશ્નને વીરજીનાઈને લાગુ પડ્યો. કેમકે તેણે હૃદય કેમળ હતું, તેથી જોતી જેવી સખત. મજુરી કરનાર ખેડૂન (મજુર)ના યપ માટે તેમને ઢંચા આવતી અને તેથી પોતે શેઠની હિપ્પીવાળા છતાં તે મોટાઈને બાહ્ય મુદ્દી પાક વપાવનાર જતાં પે તાના ખેડૂત સાર્થકને બપોરના જમવાને (લાવ) સાથે લઈ જઈ આપતા તથા તેમની સાથે વાતચીતમાં કેટલોક કાળ રોકતા આ પ્રવૃત્તિથી તેઓને આનંદ એ થતો કે પોતાનો સાથી પુખ્ત ઉમરનો અને ધર્મનો રાગી હતો તેથી તે લજન લલકરો તે તેઓને સાંભળવાને હોંચુ વધવા લાગી. સાથી કે જેણું નામ ઘાઉંચર હતું, તે ગૃહસ્થાશ્રમી છતાં સ્ત્રી પુરુષ બંને એ આચારના નિયમ કરી હતો, અને તે વખતે વખત બે વળ ઉપનાસ એકી સાથે ખેંચી કાઢતો. આટલું છતાં તે હમેશાં કામ હિપર જતો અને રાત્રે તંબુડો લઈ મેડી રત મુખી લજન દીવનું કરતો. વીરજીનાઈને પરીચય વધતો ગયો; તેમ તેમ તે રાત્રીના જમનમાં પાસુ જોડાવા લાગ્યા અને પોતે પણ સાથે ગાવા અને લજન તથા પ્રહલાદ અ ખવાન, મુઆખવાન, મુંવર ગાઈતું મામેટું વગેરે કેટલાક શ્રદ્ધા મોંઘે કરી નાંખ્યા. આ પ્રવાસાતું પરિણામ એ થયું કે વીરજીનાઈને બહિષ્કાર ઉપર પ્રેમ તર્યો અને ઘાઉંચર તથા વીરજીનાઈ લકડના બંને ન મથી

ધર્મ-ધર્મ શબ્દ પોઠરનારની ધર્મ ભાવના હૃદયમાંથી
 હલમાં આવીને વસી હોય તેમ જોવાય છે.
 “જૈન” દરેક ધર્મમાં જોઈશું તે! ઘણો ભાગ પોતાના
 જો ઉપનામનું કહેવાતા ધર્મનું મોં માથું પણ લાગ્યેજ ન
 પ્રમાણુ. છુવા છતાં કદત ધર્મનું ઘડ પકડી કુઝે છે.
 પણ તેઓ ધર્મના સહચરને સમજતાં શીખે
 તો પછી આત્મદિત સહેજે સુલભ થઈ શકે. તો પણ સુભગ
 ધર્મના અંગે શુદ્ધર થયેલાં નિયમિત ક્રિયાકાંડ અને વૃત્ત નિમ-
 ન તથા પર્વ દિવસોનો સમજના એવી તો અનુકુળ અને સુકલ
 પદ્ધતિથી યોગ્યએલ છે કે હવિષ્યોને તે સહજ ભાન કરાવે છે.

પર્વિણ પર્વ જો જૈન પ્રજા માટે એવો દિવસ છે કે
 જોનારી “જૈન” ગિરદ ધરાવતાં બાળ વૃદ્ધ સર્વ જાણીતા છે.
 મોટા શહેરમાં કે નાના ગામડામાં-મેંઢે મળ્યુસે.યા કે જંગ-
 લમાં વસને એક જ જૈનપણુ આ પર્વના દિવસ તપ-જપ-ધ્યાન
 ભાવના-મેવા-નિવિન અને ધર્મોત્તમતામાં પહાર કરે છે. ગામ-
 લના લોકો ખેતે જતા છે તે પર્યુષણના આઠ દિવસ જાણી શકે
 છે. સત્તર-પંચમી-પૂન-ગ્રામ્યવાંચન રમેરે નિત્ય આવ-
 નકર આત્મદિત દિવસનું આરંભન આ આઠ દિવસ અને નહિ
 ને હેલ્લ. નિત દિવસ તે સર્વ દેઈ કરે છે. આ પ્રમાણે છેલ-
 લીમાં પણ પર્યુષણના દિવસ આવતાં વીરહતાઈને પાતે
 જૈન” દિવસનું હાથ ધર્યું.

ગાંધીનો મોટો ભાગ વધાર સંપ્રદાયી હોવાથી અને વી-
 રજી ભક્તિ પ્રથમ સંસ્કાર એવર ભક્તના ધવાથી તેમનું હૃદય
 વ્યવેશિક ધર્મ માં રંગાયું હતું. તે પર્યુપશ્ય પર્વમાં શાસ્ત્ર અવલુ-
 ધનાં નવું લખવા આકર્ષાયું. અને એકડાનો પાઠ પાઠો થવા
 માટે એક શીખવાને જેમ વિદ્યાર્થીનું ચિત્ત આકર્ષાય છે તેમ
 પોતાના કુળ ધર્મ માટે અભ્યાસ કરવાની છતાસા ધર્મ આવી.

વીરજીભાઈ જૈન ધર્મ માટે જેમ જેમ નવું નવું વાંચતા
 ગયા તેમ તેમ વધારે ઉંડા ઉતરવા ધંધા
 જૈન સંસ્કાર અને યતી ગઈ અને તેના પરિણામે વૈરાગ્ય
 વૈરાગ્ય લાવના. લાવ ધર્મ આગ્યે. અઘાર સુધીમાં તેઓ
 દુઃખના કામમાં બહુ ઓછો ભાગ લેતા
 હતા. અને બાકી પુરો વાંચવા અને સ્તવન, જાન કરવામાં
 દિવસ દાદવા હતા. તેથી તેમના પિતાને વીરજીભાઈના સગ-
 નાટી કરવા ધંધા ધર્મ. તેઓ મ નવા હતા કે સંસારમાં પુ-
 ત્રનું જોડણી કરવા અને તેનું ધાધામાં ચિત્ત લગાડાને સ્ત્રી
 રૂપી જોડી પટોરાવવા જરૂર છે. અને મોહનીનું રૂપ એટલા
 માટે આપેલ છે કે તેના સંસાર પાસની નોંદ દિશામાં પુરૂષ
 અંધ બની જવાથી પોતાનું આત્મકલ્યાણ-ધર્મધ્યાન અને
 વૈરાગ્યના નિશ્ચય વિચારી લાય છે. આ કારણથી પોતાના પુત્રના
 વૈરાગ્યનાવને સંસાર પક્ષમાં જોડી રાખવાને વધા પોતાની
 ધરસંભ રિધિ દેવાથી પુત્રાણુ આવગાં બારે ખુલ્લે તે માટે

તેમણે વીરજીભાઈનો સંજાંધ (સગાઈ) કરવા માયું. પણ
 આ બગર વીરજીભાઈને યાદી જવાથી તેમને તેમ કરવા સાર
 ના પાડી. અને તેઓ ખરીદ અર્થે ૧૬૫૨ માં જેતપુર ગયા
 કે જ્યાં ઢુંઢીયાના સાધુ માણેકચંદજી સ્વામી (તપસ્વી) ચા
 માયું હતા તેથી તેમને મંત્રા અને ધર્મચર્યા થવાથી તેમને
 આનંદ થતાં પોતાને દીક્ષા લેવાની ઇચ્છા થઈ હતી, તે આજ
 વકાશ મળી આવ્યો, જેથી તુર્ત તેમણે ત્યાં જ દીક્ષા લેવા ધારી
 રજા માટે પોતાના પિતાને પત્ર લખ્યો.

પ્રેમ એ અદ્ભુત લાગણી છે. સામાન્ય પરિચિત બે વ્ય-
 ક્તિ વચ્ચે પ્રેમનું બીજ ન ધારેલી રીતે વર્તણૂક જવા પછી તે
 વૃક્ષ એવી છુપી રીતે વધી જવા પામે છે કે તેની મજબુતી
 અને વિશાળતાનું ખરું ભાન પ્રસંગે જ ધમ્મ શકે છે. આ સા-
 માન્ય વ્યક્તિના પ્રેમનું સ્વરૂપ છે. ત્યારે પિતા પુત્ર વચ્ચેનો
 કુદરતી પ્રેમ કેટલો વિશાળ હોય તેની ગણના થવી બહુ મુ-
 શ્કેલ છે. ગમે તેવા અપરાધ વચ્ચે પણ પિતા પુત્રને નિર્દોષ
 જુએ છે, ગમે તેવા કુરૂપ વચ્ચે પણ પિતા પુત્રને તેજસ્વી
 માને છે અને ગમે તેવા વર્તન છતાં પણ પિતા પુત્રને ચાહે છે
 તેનું કારણ કુદરતી પ્રેમ નહિ તો બીજું શું ?

પોતાના પુત્રનું ચિત્ત સંસારમાં જોઈએ તેવું નથી, તેમ
 દેવદરગ શેઠ જણતા હતા; છતાં જ્યારે તે દીક્ષા લેવાના છે
 તેમ તેને બગર મળ્યા કે તુર્ત જાણે કે તેઓ હમેશાં મ

પુનરુત્થન શુભાચી ખેડેલા હોય તેથી આપણે થયેલ પુનરુત્થન વ-
તેનમાં તેણે દિન દેહથી અશ્વે સધાય છે તે ગચ્છના કરવા જે-
ટલી નેમની પ્રેમદ્રષ્ટિ દર્શાવે થઈ શકી નહિ. તેથી તેઓ પોતા-
ના લાંબા જીવનનાં સાથે જેવપુર આગ્યા અને સીધાને માટે
સ્વામીના પદને લાકેડે બંધાવે પ્રકારે આદર કરવા બીજાઓને
પોતાની સાથે લાંબા ગયા. પણ છે કે—

પાદાકુલંક

હા હા દુષ્ટ પદવિંધ માયં તિમે જન્મ મુખા દયવર્ણયઃ
મારિષ્યર્થે વિન્નજા રત્નં દારિત્ર મેવદ કૃત્વાપરતમ્

જેમ કેલે કેલે મેળાવવા માટે વિંતામણી નવન ખેડ
જેલે છે, તેમ દુષ્ટ માંસાણી વાસના માટે નિષ્ફળ પ્રયત્નરૂપ
પુકારે, પ્રભુ જાણતો જાત કર્યા વિના જન્મ શુભાચી દે છે.

મન મિ રત્નંમ છે દુઃખીને જે રાધા-કૃષ્ણનાં રખવા
કે કેલે સ્વેદ લાલે મન કેલે પ્રાપ્ત કરે, પરંતુ મનને સોફલા
કેલે સમાઈ નથી મનને પ્રયત્ન કરવા—અભિમ અને અ-
જાણ છે માણી રિયના જેમા પ્રેમ જોડે છે તેમાં ને વિ-
શ્વાસી જાણી રહે છે તેન બીજાવ તુ, અંગાર કે જેલે રત્ન પ-
તુને જોડે છે. પ્રેમ રત્નમાં તેમને વિન્નજી નેલે નેલે જ
કેલે પાં ૧૦ ૧૦ ૧૦ ૧૦ મન રત્નમાં પાં

કુર્ચું નહેતું. સ્વાભાવિક કહેવાય છે કે—મન એ
 કારણમ્ વંચ મોક્ષયે મન એજ મનુષ્યને બંધ (મોહાદિ) અને
 મોક્ષ (છુટાપણ) નું કારણ છે. અને તે પ્રમાણે વીરજીના
 સન મોક્ષ (સંસારથી છુટાપણ) ચ હતું હતું. તેથી તેઓ
 ઘરે આવવા પછી—ભૂમિશયન, એકાસણાં, બ્રહ્મચર્ય વૃત્ત, મ
 ચેત ત્યાગ, એ વગેરે વિરક્ત ભાવનાના આચાર ગ્રહણ કર્યા
 હતા. અગર જો કે પોતાની પાસે રહી આ પ્રમાણે કરવા સા
 તેમનું કુટુંબ તાલકાલિક વાંધા લેતું હતું નહિ તો પણ વી
 ભાઈનું સન હમેશને માટે બંધનમાં રહી તેમ કરવાથી કશી
 સ્ખલના થવાની શંકા રાખતું હતું. વળી ગમે તેટલી છ
 છતાં સંસાર અવસ્થા અને પરિચિત મોહ તેમના ધ્ય
 કાર્યમાં કદાચ અંતરાય લાવે તે બનવા જોગ હતું અને તેથી
 એક વર્ષમાં ચાર પાંચ વખત તપસ્વી પાસે જ આવ થઈ
 અને આંતે ૧૬૫૩ ના ચોમાસામાં તપસ્વી વેરાવળ હોવાથી
 ત્યાં તેમની પાસે ગયા અને દીક્ષા લેવા દૃઢ સંકલ્પ જણાવ્યો.
 કેજે જાગર પુનઃ તેમના પિતાને આપતાં તેઓ ત્યાં આવી
 ફર તેરી જવા કહેવા લાગ્યા.

વીરજીભાઈનો નિશ્ચય દૃઢ હતો, અને તેથી સરલતાથી
 મર્ગ કરવા અને જાને તો પરહિત કરવાના હેતુથી તેમણે
 પોતાના પિતાને જવાબમાં વિનંતી કરી કહ્યું કે—

પિતાંજી! ગમે તેવા તુચ્છ વિષયમાં પ્રવેશના છતાં ઉ જર

આત્માઓને સત્તા વેગ વૈરાગ્યમાં અપાણુ એ છે. બાના દરિ-
ત્ત્યાં સુધી ઉતરેલા આત્માઓ સંસારના માયિક પ્રપંચમાં ક-
ન હે છે ત્યાં સુધી તે કથનની સિદ્ધતા કવચિત્ ફલભ છે;
નિઃસંશય છે.

મહાનીરનો એક સમય માત્ર પણ સંસારનો ઉપદેશ
તેનાં સવળાં પ્રવચનોમાં એલે 'એજ પ્રદર્શિત કર્યું' છે;
તેણે સ્વાચરણથી સિદ્ધ પણ કરી આપ્યું છે. કંચનવર્ણી
જ, યશોદા જેવી રાણી, અકાંઠા આઘાત લગી, અને
પ્રતાપી સ્વજન પરિવારનો સમૂહ છતાં તેના મેહને હતાં
હમ જ્ઞાન દર્શન યોગપદ્ધતિ યજ્ઞ એણે જે અદ્ભૂતતા દે-
વી છે, તે અતુલ્ય છે. એણે એજ રહસ્ય પ્રકાશ કરતાં પતિ-
ઉત્તરાધ્યયન સૂત્રમાં, આકાશ આપ્યનની પદેલી બાધામાં
સિદ્ધિ વળીની સમીપે તત્ત્વચિંતાનીના મુખ કમળથી અદ્ભૂ-
ત દેવરાવે છે કે:-

અયુત્તે અસાત્તયં મિ સંતારં મિ દુલ્લભ જગત્

કિં નામ દુર્થં તકમ્મયં જેગાહં દુર્ગાં લંગ્ગત્

આ વચનોની ધારેલી અસર દેવકરણ સંસ્કાર દ્વારા પ્રપર

અને તેડવા આવેલ પિતા પોતે પણ સિદ્ધિ દેવકરણ સંસ્કાર થય

તપસ્યોએ તેમને આજ્ઞાએ શુદ્ધિ કરી અને વ

એ તેમની આત્માથી દિશા અપેક્ષા નહીં થયું.

કિંમત,

કે, તેમજ આ મનિક વારી રે વીરજીવન પાત્રી પીર
મુકત મન, અને નથી મનમાં
કેવળ જાણે તે જીવનપત્રે માટે માટે
વિવનથી ખામ મનમાં અને તેમજ પાત્રે
કહેલી જાણી છે. માટે જાણી તેમજ કહેવામાં આને પી-
તુમ કિંમત સાથે તેમજ છે તે જાણી, જીવનપાત્રે અને તે
પીતના નામના પદીપત્રે જાણ મુકત કહેવા તેમજ કહેવા
તેમજ સર્વ વ્યવસ્થા કરી નાંખી, જાણી સમકિતસારે આ
જાણે પાત્રે માટે પદીપત્રે જાણે જાણે માટે કરે
કહે તેમજ જાણે સાથે કહેવા ન હોય, તે માટે તે જાણે
તેમજ કહેવા નામ કરવા કળુજાણી એકલા પીતનાં મનમાં
સંતોષકરક થઈ પાળે અને જાણે જાણી કહેથી જે જાણ
જેમાન એકલા થયું, આ સર્વ સમયોપરથી મુકત તારીખે
કિંમત દેવા પછી તેમજ વીરજી સ્વામીના નામે પ્રગિદ્ધ થય
જાણે તેમના પીતા દેવકરજી શેઠ અજ્યાસમાં આગળ વધ
દીક્ષા લે તે પૂર્વે તાવની જીમારીમાં તે પછી જે નવું માસ
ગુજરી ગયું.

માણિક્યંદજી સ્વામીને વીરજી સ્વામીનો પરિચય જો
જેમ વધતો ગયો તેમ તેમના બુદ્ધિજાણે માણિક્યંદજી સ્વામીના
હૃદયમાં ઉચ્ચ વિચારો જમાવ્યા અને તેમના જ્ઞાનથી ખુશી થા
સવારના જાણ્યાન સિવાય જાણી ઉપદેશ-જાણ્યાન વગેરે

માટે વંદેશ સ્વામી ઉપર લર આંચો. આ સ્થિતિ વચ્ચે જેવું
પુરંસમાં પેરિંગદરના ચોમાયા યાંત્રી પદારે મયા, આ ચાર-
સામાં વીરછ સ્વામીને વાંચના જલ્દયાને જાદુ તક મળી અને
માણિક્યદેશ સ્વામીના જાંથ અગ્રદનો માટે લાગ તેઓ દિદિ
વળે કાઢી ગયા.

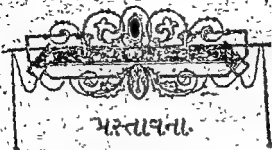
“ સમજુ પુરો હુમેશાં સત્ય ચોધક દોષ છે. ” આ
આયે જમારેજમારે વીરછસ્વામીને વાં-
દેજમમાં શાંકા. ચનમાં કંઈપણ પ્રગ થતો તારે માણિક-
ચદેશસ્વામીને પુછવા, અને જ્યાંમુધી પો-
તાના મનનું સમાધાન ન થાય ત્યાં મુધી હાગાં હા મોગવી દેવા
નહિ, એક વખત પ્રકરણ રત્નાકર જાગે જામાં દુડીનું સનવન
વાંચના તેમાં જાન પ્રતિમા અંજાંધી પાઠે સૂવના અર્થ સાયે
વાચતાં તેમના મનને પ્રતિમા પૂર્ણનો આરશયકતા માટે શાંકા
થઈ અને તેના પરિણામે સમક્તિ સંયોદાર અંથ વાંચવો શરૂ
કર્યો અને આ રીતે જાને અંથના વાંચનથી તેમના હૃદયમાં અ-
નેક પ્રકાર ઉત્પત્ત થયા. પેતાના હુમેશના રીચાજ પ્રમાણે આ
સર્વે માટે તેમજ શરૂને પુછયું, પણ કશું સંતોષકારક સમાધાન
ન થતાં તે અંથ વાંચના મના થઈ અને તેથી ઉત્પત્ત થયેલા
પ્રમ્ને શાંકરૂપે દક થવા પડ્યા.

શાંકાનું હૃદય થવા પછી અને કોઈપણ વાત માટે દિદિ
જમમાં આવવા પછી તેનું નિરાકરણ ન થય ત્યાં મુધી તેને

લગતા જીણા વાતાવરણમાં પાણી બારીક તર્ક કરવાને અને છે
 તે પછીના વિહારમાં તપસ્વીના પગલાં કોઈ રથને લેવાયા તે
 પગલા પ્રત્યેની યુક્ત્ય લાવનાના દેખાવે પ્રમુ પ્રતિમા માટે
 મના મનને વધારે દ્રઢ બનાવવા કારણ આપ્યું અને વળી
 જે ઉંઠાણમાં આવતાં તેઓશ્રીના ફેટા લેવાયાનું જાણી વીર-
 સ્વામીને સ્થાપનાની જરૂરીયાત માટે જે વિચાર થયા હતા
 તે છેક મજબુત થયા અને તેથી પોતાની શંકાના વિરો-
 સમાધાન માટે કોઈ વિદ્વાનનો પ્રસંગ શોધવા લાગ્યા.

શિહોરમાં પોપટનામનો એક જન્મમુગો માણસ મહારાજ
 શ્રી (હાલ ઉપાધ્યાયશ્રી છે તે) વીર વિજયજી મહારાજના દૂધ
 બળે તેમના દર્શનથી બોલતો થયો. તેવા બળર તેમણે સા-
 બ્યા હતા તેથી જ્યારે તેઓ પોતાના ગુરૂ માણેકચંદજીસ્વામી
 સાથે અમરેલીમાં સં. ૧૯૫૬નું ચોમાસું નહ્યા ત્યારે તેમની ઇચ્છા
 ઉપરોક્ત વિચારો માટે તેઓશ્રી પાસેથી શંકાનું સમાધાન
 કરાવવાની થઈ આવી અને તેજ અરસામાં મહાત્મજીશ્રી વીરવિ-
 જયજી કે જેઓ પાટીતાણે ચોમાસું હતા ત્યાં પત્ર વળી પોતાની
 શંકા માટે પ્રશ્ન પૂછવા ઇચ્છા જણાવી અને તેનો ઉત્તર મળી
 જવાથી પૂછ્યું કે—

આપ શ્રી જે વસ્તુને હાથમાં અગર કેડમાં રાખો છે
 અને તેને (મુહપત્તિ) કહો છો તે ફેરવી તેને હાથ પરિ-
 અથવા કેડપત્તિ કહો તો શું જોડું !

મસ્તાવના.

ધર્મ એ આત્મહિત માટે એક ઉપયોગી સાધન છે, ધર્મના નામે અને ધર્મના કામ માટે મનુષ્ય જે સોજ આપે છે, તેમાં આત્મહિતનો હેતુ છે. કેમકે આત્માની નિર્મળ જ્યોતિષુ શુદ્ધ સ્વરૂપ પ્રગટ થવા માટે ધર્મ જ ઉપયોગી સાધન છે. આટલું છતાં ધર્મના નામે અંધારા ઉત્પન્ન કરી “માફતે સાફ” કરવા છતાં ધર્મને નામે અધર્મના જે આવરણો જાતી નટે છે તેના પરિણામે ધર્મ ચળકે ઉડેડો મચીને આવરણો વધારે છે. આટલા માટે જ ધર્મના શુદ્ધ વચને યોગ્યતાની જરૂર છે.

ધર્મ એ શબ્દની વ્યાખ્યા આજકાલ દીન-વૈશવ-શૈવ-મહા-મતી-મસાઈ-એવા એવા ધર્મોમાના નામાલંકારમાં આદિપી દેવાધીજનાના અપદાનું મૂળ કારણ ઉત્પન્ન થતું હોય તેમ માની શકાય. અને આવા નામ મમતના મોહમાં ધર્મચરણ—ધર્મ દુરમાન—અને ધર્મભાવનને ભુલી જવામાં આવે છે. અને તેથી ધર્મ ચળકી જાય છે. દિવ દિવ વધારવામાં બહુ એટલી દુષ્ટતાથી ભરેલ છે. પરંતુ જે આ પદ્ધતિમાં સુધારો થવા

જૈન પ્રજા માટે આ એક જ બાર વર્ષનું બુનું
 અને સ્વતંત્ર પત્ર છે તે દર રવિવારે સવારમાં પ્રગટ થાય છે.
 આ પત્રની મુખ્ય એકીસ બાવનગરમાં છે. જ્યાં
 સુબાઇમાં પ્રાંત છે, અને અમદાવાદ તથા કલકત્તામાં
 જન્સી છે. જૈન પત્રમાં અગ્રેજી, ગુજરાતી અને હિંદી લેખ
 આવે છે. નમુના મફત મળે છે, ગમે ત્યારે ગ્રાહક થવાય છે.

જૈન પત્રની લેખો.

ધર્મખિન્દુ
 શ્રીપાળ
 શ્રધાવિધિ
 અહંતતિ
 શત્રુજય શાસ્ત્રાત્મ્ય
 હરીગિરિમ ચરિત્ર
 શ્રીનોભાયા
 પ્રયુગ્મન ચરિત્ર
 ખિરનાર મહાત્મ્ય
 દિલ્લી દરગાહ
 દરેક દેવદર-સના રીપોર્ટ
 જૈન ચિત્રમાળા
 રત્નમાળા
 કાવ્ય વર્ણન
 વગેરે વગેરે

તેમાં આવતા વિષયો

સ્વતંત્ર લીલીંગ
 વર્તમાન નાધો
 જૈન સમાચાર
 મુનિ વિચાર
 જૈન છાન ચરિત્ર
 હાસ્ય વિનોદ
 વેપારી વિષય
 જૈન તિથેની સુસાદરી
 જૈન સંસ્થાના ઇતિહાસ
 નાના વિષયો
 વર્તમાન ચર્ચા
 વર્તમાન સમાચાર
 સંસારી નવજ કથા
 વિવિધ પ્રશ્ન-સમાધાન
 વગેરે વગેરે

વજા નં. ૩-૪ ૦ લેખો :—અંક પત્રી "જૈન"—બાવનગર.

મસ્તાવના.

ધર્મ એ આત્મહિત માટે એક ઉપયોગી સાધન છે; ધર્મના નામે અને ધર્મના દામ માટે મનુષ્ય એ લોગ આવે છે, તેમાં આત્મહિતનો હેતુ છે. કેમકે આત્માની નિર્મળ જ્યોતિનું શુદ્ધ સ્વરૂપ પ્રગટ થવા માટે ધર્મ જ ઉપયોગી સાધન છે. આટલું છતાં ધર્મના નામે અથવા ઉત્પન્ન કરી “મારૂં સાચું” કરવા જતાં ધર્મને નામે અધર્મના જે આવરણો ખાલી નહોતે તેના પડિધાને ધર્મ-શબ્દ ઉડેડો મઢીને આવરણો વધારે છે. આટલા માટેજ ધર્મના શુદ્ધ વસ્ત્રને ઓળખવાની જરૂર છે.

ધર્મ એ શબ્દની વ્યાખ્યા આજકાલ નૈન-વૈશવ-શૈવ-મહા-મદી-હસાઈ-એવા એવા ધર્માત્માના નામાલંકારમાં આરોપી દેવાથીજ આવા જણાવું મૂળ કારણ ઉત્પન્ન થતું હોય તેમ માની શકાય અને આવા નામ મમતના મોહમાં ધર્મચરણ—ધર્મ-દુરમાન—અને ધર્મભાવનાને ભુલી જવામાં આવે છે. અને તેથી ધર્મ શબ્દની વ્યાખ્યા હિત દષ્ટિ તપાસવામાં બહુ ઓછી ફળદાયી જવાય છે. પરંતુ જો આ પ્રદર્શિમાં સુધારો થવા

વલ્લભાન શ્રીમદ્ભગવત્ ઉપનિષદમાં તુષારે નિહાળીને જે
 ગુણોનું સમર્થન કરવાનું માન ધર્મ મુનિએ કર્યું. આમ
 શ્રીમદ્ વિજયનાથે મુનિને આપેલું એકુંકિ છે. જેમણે મહારાજને
 આજ્ઞામાં મુદ્દી દેખા આમાન્ય દૃષ્ટિએ દેશ વિજિત કરવા
 ધર્મના દરેવાની રૂપમાં સૌન જલ કેટલેયને એક છે તે સ-
 મત્તરવાનો તેમનો અપન વિજયોની આર્થિક પરિવર્ધમાં મરો-
 રૂપ જાણ્યો છે. અને તેથી તે પ્રથમે મહારાજાશ્રીને જો નુદા
 જુદા કાષ્ઠોથી તેવાર કરી મહુમ મી. વીરચંદ રાવરજી માં-
 મીનારીશ્વર શ્રેષ્ઠ જોને મહાસ્વાદના તે આજ્ઞા પેટી "લેનોકમ-
 " "તેન ધર્મનું વલ્લભાન અને સિદ્ધાંતો" — "જેનાનું
 વલ્લભાન અને માનસિક યાજ્ઞ" — "વલ્લભો શ્રુમ સિદ્ધાંત" એ
 વિષયોને સુદી કાઢી વાચક અનુભવ રજુ કર્યા છે.

આટલી દૃઢ પટ્ટાંધરા પાળી અને હવેમાં વિચારતા મુનિ
 મહારાજ શ્રી વિનયવિજયજી (ઉપાધ્યાય મી વીરવિજયજીના
 શિષ્ય) નો અધ્યાપના સહિત્ય સમ્રાટ નામનો દરજ્જા લીખીત
 પ્રથમ અનેના શાસ્ત્રી પાસે જોવાની વક મળી. તેમાં લખાયેલા
 અધ્યાય શ્રેષ્ઠતા તો સરળ અને સામાન્ય દૃષ્ટિથી લખાયેલા મે-
 જોવા કે જેથી તેમની વિચારણા આમાન્ય દૃષ્ટિ માટે સંદર્ભ માન
 સુદી આજ્ઞા અને તે પ્રથમના વાલ જન અમાજને આપવા
 ચલ થવાની જરૂર જણાઈ, પરંતુ અત્યારે તે કાર્ય મારા આ-
 રંભેલ કાર્યથી નિરાશ હોવાથી તે વિચાર બાજુ પર રાખવા

છતાં પણ તેમાં “ ગુણ પ્રશંસા ” નો વિષય (જે વિષય તેમના પ્રસાદીના નમુના તરીકે આ ગ્રંથને છેડે જોડી દેવામાં આવ્યો છે.) જોઈ મને એક વિચાર એ આવ્યો કે—જેન દ્વિલોસોદી માં જોઈધર્મ ગુરૂના વિચારો એકત્ર કરવા થી વર્તમાન સાધનમ એકનો વધારો થવા ઉપરાંત વિશેષે કળાદાયી નથી. ત્યારે જે દ્વિલોસોદી માટે ઇતર ધર્મ સમાજ શું કહે છે તે જાણવાનો જોઈ પ્રજાને લાભ આપવો ખાસ જરૂરનો છે, અને તે જ ખરી ગુણપ્રશંસા છે. આ ઉપરથી આ ગ્રંથનો ખાદીના લાગમાં જોઈ તર-વિદ્વાનો-હિંદુ-યુરોપિયન અને ઇતર સાક્ષરોના જોઈ દ્વિલોસોદી માટેના લાભણો, નિખંધો યાને લેખો પ્રગટ કરવા જરૂર વિચારી છે.

આ લેખસંગ્રહનું જોડાણ કરવાની સાથેજ મને ઠંપના થઈ કે વાચક સહજ પ્રશ્ન કરશે કે—

જોઈ દર્શનના સમર્થ આચાર્યો અને મહા પુરૂષોએ જોઈ ધર્મનું સ્વરૂપ યથાર્થપણે જેમાં આલેખ્યું છે, તેવા પ્રાચીન ગ્રંથોનો કયાં ટોટો છે કે, મેં આવા પ્રસ્તાવીક લાભણો અને નિખંધો વાંચવા લલામણુ કરી છે? જોઈના ઘરની વાત ઉકેલવા માટે અન્ય દર્શનીઓ અને પાશ્ચિમાત્ય વિદ્વાનોના શાં ગજ છે કે તેમના દ્વારા અમે જોઈ તત્ત્વનું સ્વરૂપ સમજવા ગ્રહ કરીએ છીએ? આ અને એવીજ ખીણ શંકાઓ સ્વા-વિઠ વિચારથી ઉપસ્થિત થવા યોગ્ય છે, અને તેથી આપણી

તેમની ધર્મબાવના તેમજ સમાજ સ્થિતિને અંગે આવા પ્રયત્નોની દૈદલે, અંશે ઉપયોગીતા છે તે દર્શાવવા કિચિત્ પ્રયત્ન કરીશ.

ધર્મ પ્રસંગે એમ બનતું જોવામાં આવે છે કે, આત્માનો અંશ મનુષ્યની લવ્યતાનું બીજ હોય છે તેમ અંશની આમીઓ અને અપૂર્ણતાનું પણ કારણ જણાય છે. પ્રભુ મહાવીરો જો પેલી તત્વ વ્યવસ્થાનું, તેમણે સ્થાપેલા દર્શનમાં મળેલા અનેક પ્રવિભાસ પદો મહાજનોએ બહુ યુક્તિ પૂર્ણ અને કુદર રીતે સમર્પન કર્યું છે. અને તે પ્રમુખે પ્રતિપાદન કરેલાં દર્શનમાં અત્યંત પ્રબળ શ્રદ્ધા પૂર્વક તેમણે અનેક દલીલો, યુક્તિઓ, સાબીતીઓ અને કારણોવડે પ્રભુના આશયને તેમની સમજણ પ્રમાણે રૂપદેહ્યો છે, અને વિસ્તાર્યો છે. પરંતુ એ પણ સાચું છે કે જે જે જોઈએ છે શ્રદ્ધા, પૂજા, બક્ષિત, અનુરાગ આદિના માહુદયથી યુક્ત તે પુરૂષોની દષ્ટિ કહેવાતી હોય ને જનસમાજની દષ્ટિ તેને રાગ બુદ્ધિથી લખાએલ કદી શકે, કેમકે એવો નિર્મલ છે કે, રાગી દષ્ટિ હમેશાં એકજ બાબુને અવલોકી શકે છે. પ્રદાય પદ્ધતિ વિના નબી જ શકતો નથી. તટસ્થ વૃત્તિ તેમનામાં સંભવતી નથી-તેમને પાડવે પણ નહીં. કેમકે શ્રદ્ધા એજ સાંપ્રદાયિક મદા પુરૂષોનું બુદ્ધિ અને તેમની લવ્યતા અને યજ્ઞતાનું નિદાન હોય છે. જો તેઓ તટસ્થ થવા શક્ય તો એ નિદાનનો હોય થવા વાલ્ય છે. દર્શન પ્રવર્તકને પોતાનાજ દર્શન

નના ટીકાકારનું પદ શોભતું નથી. જેમ એક મ્યાનમાં જે
વાર રહી શકતી નથી તેમ શ્રદ્ધા અને તેજ શ્રદ્ધાના વિ
પરતે ટીકાકારપણાની વૃત્તિ એ જે એક મનુષ્યમાં રહી શક
નથી, કેમકે જળ અને અગ્નિની માફક તેઓ પરસ્પરના
દાધી હોય છે. આપણા દર્શનમાં પ્રગટેલા મહા પુરુષોએ
કાંઈ જોયું છે-અનુભવ્યું છે અને લખ્યું છે તે બધું આ શ્રદ્ધા
પ્રકાશમાં જ છે. અલબત્ત તે શ્રદ્ધા વિવેકવાળી અને બુદ્ધિ ધર્મ
ને અવિરોધી હતી પરંતુ ત્યાં પણ તેમનો વિવેક અને બુ
દ્ધિ શ્રદ્ધાને અનુસરનારા જ ગણાય. શ્રદ્ધાએ જે સિદ્ધાંત મા
હોય તે સમર્થનમાં તેમનો બુદ્ધિ યોગ પ્રવર્તી શકે. કેમ
તેજ તેમના મહત્વનું મૂળ છે. અગરજે તેમ ન હોય તો તે
દૃષ્ટિ એકજ ઈષ્ટ મૂર્તિ તરફ પ્રેમ અને શ્રદ્ધાથી જીવને બાંધ
ચોતરફ લામંતી રહી હોત અને તેમ થતાં, તેમને ઈશોજ સાક્ષા
ત્કાર પણ ન થયો હોત, અને તે સાક્ષાત્કારના ફળરૂ
પે અનેક સુંદર અને હૃદયશયી લાવનાઓનું જેમાં સુખને
થયેલું છે એવા ગ્રંથોથી પણ આપણે બેનસીબ રહ્યા હોત.

આ લાગમાં જે લેખોની ચુંટણી કરી છે તે જૈનધર્મને
જે બાબતની અત્યાર સુધી અવગણના થઈ છે, તે બાબતને
વિવેચન કરનારા છે. શ્રદ્ધા અને ઈષ્ટ મૂર્તિ તરફના પ્રેમમાંથી
હૃદયસ્થિ વૃત્તિને આ સંગ્રહમાં ગોઠવવાનું અપાયું છે, અને
વરદાયપણે નિષ્પક્ષપાત રીતે જૈનદર્શનને અવલોકનારને

બુદ્ધિ ધર્મને પ્રધાનપદ અંખાંચું છે. અર્થાત આપણે પોતે આપ-
ણ તરફ જે પ્રકાશમાં જોઈએ છીએ તેના કરતા બીજાઓ આપણા
તરફ કેવી દૃષ્ટિએ જુવે છે તેના જ્ઞાત આપણા માટે આવી સંબંધની
મુખ્ય હપયેગીતા છે, ટીકા પ્રધાન વીવેચનની આપણામાં બહુ
ખામી છે. પશ્ચિમ તરફથી આવેલી નવી રાજાનીના પ્રકાશમાં વચ્ચતા
હૃદય હપર છાપ બેસાડવા માટે જે રીતે દર્શન ચિકિત્સા થવી
જોઈએ તેવી શૈક્ષીયુક્ત વિવરણની બહુ જોટ છે. શ્રદ્ધાને ગોળ
શુધ્ધી બુદ્ધિ અને તર્કવડે પ્રત્યેક સિદ્ધાંતને સમર્પન અર્પવાની
યુક્તિથી આપણો સમાજ વિહીન છે. આ જોટ પુરી પાડવી
એ આપણી વર્તમાન સ્થિતિને અંગે અમોને બહુ અવશ્યક
જણાય છે. આ જોઈ જ અથથી આ જોટ પુરી પડશે એવું
અભિમાન કે દાવો રાખવાનો અમે મૂઢતા કરતા નથી. છતાં
આ પ્રયત્ન એ દીક્ષામાં છે એમતોં અમે કહી શકીશું.

સાંપ્રદાયીકતાના તત્વને બાહ કરી નીતરવને તેના મૂળ
સ્વરૂપમાં બીજાઓ કેવી રીતે જુવે છે તે માત્ર અસંપર્ક
વિદ્વાનોના લેખોમાંથી જ જાણી શકાય છે. આપણે આપણા
પોશાક, રીવજાત, રહેણીકરણી, આદીને જાણે ગમે તેવી સારી
ગણતા હોઈએ, પરંતુ જેમની મધ્યમાં આપણે વચવાનું હોય
છે તેઓ આપણી તે પદ્ધતિને કેવી ગણે છે, તે જાણવાની જેવી
દરકાર પ્રત્યેક સ્વચ્છ મનુષ્યને હોવી જોઈએ તેટલીજ દરકાર

એક ચુસ્તમાં ચુસ્ત લીનને, બીજા તટસ્થ વિદ્વાનોની ન
 તે કેવો જણાય છે તે સમજવાની અને સમજીને પોતા
 વર્તનમાં યોગ્ય ફેરફાર કરાવવાની હોવી જ જોઈએ. બીજાઓ
 અભિપ્રાયનું અવલોકન કરવાથી ઘણીવર એ યદુન લાભ
 છે, એક તો એકે તે અભિપ્રાય-દર્શાવનારે પોતાના લેખમાં
 તૂલનાત્મક આભાસનું તત્ત્વ દાખલ કર્યું હોય છે, તે ઉપર
 અમુક રહસ્ય માત્ર જૈન દર્શનમાંજ હોવાનું જે જોડુ ગુમા
 આપણા અંતઃકરણમાં લરાઇ રહેલું હોય છે તે નરમ
 જાય છે અને અમુક સ્વયં ચોક્કસ સંપ્રદાયમાંજ મર્યાદીત
 રહેવા સંબંધની કેટલાક સંકીર્ણ લાવનારો છુટી જઈ હુદય
 ઔદાર્ય અને વિસ્તાર અનુભવે છે. બીજું એકે નિત્યના પરિચય
 થઈ અને પુનઃ પુનઃ દ્રષ્ટિપથમાં આવવાથી કેટલાક ગંભીર
 સત્યો જે આપણને સામાન્યવત્ થઈ પડેલા હોય છે, તે
 આવા નવીન શૈલી અને પદ્ધતિથી લખેલા લેખોથી, મહત્ત્વ
 સમજાય છે. જેમ કંદોઈના છોકરાને નિત્યના પરિચયથી ગમ
 તેવી માંધી મીઠાઈ ઉપરથી મોહ ઉતરી ગયેલો હોય છે, તેમ
 આપણા ઘણાજા જૈન બંધુ જે કીચા અથવા લાવનાનું પદ
 પહે આચરણ કે સ્મરણ કરતા હોય છે તે પ્રત્યે નિત્યના પરિ
 ચયથી, હુદય પૂર્વક દાંઈજ મહત્ત્વ અનુભવી શકતા નથી-જ
 પદાર્થોનો પેઠે સત્યો પણ કાળના ઘસારામાં જીન પડી જાય છે અને
 તેમને શૈલી કે પદ્ધતિના અમલકારથી નિવિનતા આપવામાં ન

માવે તો તે સત્ય મનુષ્ય હોય ક્ષય, અચર કંતુ બંધ પડે છે. એનું જીવન સત્ય નવાં આંકારમાં તેજોજ દર્શાવી શકે છે. જે-એને સંપ્રદાયના અંશમાં આવેલા હોતા નથી, સત્યાન્વેષણની જેમને હાજીરા હોય છે. અને જમે તે દેશ કાળમાં ઉછરેલા મૂળ સત્યને તેની આગંતુક પ્રચલીત સાવનાઓથી જુદી પાડી, હરે પૂર્વક જોઈ શકે તેમ હોય છે.

જૈનદર્શનની ઐતીહાસીક દૃષ્ટિએ થયેલા અન્વેષણની ખાતરી બિલકી બંધી રપદ છે કે તે દીશાનો હરેક પ્રયત્ન આવ-કારકાયક ગણાયો જોઈએ, જોમ અર્થ કોઈ કબુલ કરશે. જૈન ધર્મનું સ્વરૂપ સમજવાનો અખંડ પ્રયત્ન કરનાર પંડિત જોકે-બીએ જુનીઆને આ થોડા વર્ષમાં જે કોઈ જણાવ્યું છે તે ન થયું હોત તો આજે પણ જગત જૈનને જુદના દર્શનની એક સાખા માત્ર ગણી નિર્ભાવી લેતુ હોત, પરંતુ એક વિદેશી વિદ્વાને વર્તમાન વિદ્વદ્ સૃષ્ટિમાંથી એ જમ દુર કરવાનું માન મેળાવ્યું છે. જૈન સંપ્રદાયના કુટાળામાંથી એવો ઉત્થાન કરનાર કોઈ નરહીર હજી મુખી નિકળ્યો નથી. -જોકે, પ્રા વિદ્યામુખજ, આજે આદિ વિદ્વાનેએ એ દિશામાં ઉત્થાન કરી સિદ્ધ થયું છે કે જૈન એ જુદ ધર્મની સાખા નથી પણ સ્વતંત્ર દર્શન છે, એટલુંજ નહીં પણ તે જુદની પડેવાનો છે. ઉત્થાન દર્શનનો : જુદનાત્મક પદ્ધતિએ ઉદો. અભ્યાસ કરી પ્રો. જોકે, બીએ હમણાંજ દિંદ મા આવી જણાવ્યું છે કે:-

The Buddhists frequently refer to the *Niy* or Jains as a rival sect, But they never so much as that this sect was a newly founded one. On the contrary, from the way in which they speak of it, it would seem that this sect of Niganthas was at Buddha's time already one of long standing, or in other words, it seems probable that Jainism is considerably older than Buddhism.

અર્થાત:—“જુદો પુનઃ પુનઃ નીગંથો અથવા જૈનો એક પેલાના હરીફતાવલંબીઓ તરીકે ઉદ્દેશે છે, પરંતુ એવો દેશ પણ સુચના તેઓ કેાઈ સ્થળે નથી કરતા કે જૈન દર્શન એ નવું જ ઉત્પન્ન કરવામાં આવ્યું હતું, તેથી ઉત્પન્ન તેઓ પ્રકારે જૈનોના સંબંધે બોલે છે તે ઉપરથી એમ જણાય છે કે જુદના કાળમાં જૈન એ ઘણા કાળથી આવ્યું આવતું દર્શન હતું અથવા બીજા શબ્દોમાં કહીએ તો એમ સાબતે છે કે જૈનદર્શન એ જુદદર્શન કરતાં ઘણું પ્રાચીન છે.”

આ વાત તે વિદ્વાન અનેક જગ્યાએથી સિદ્ધ કરે છે, ઉદાહરણ તરીકે વ્યવસ્થામાં કેટલી જિજ્ઞાસા છે, અને ઉપર ઉપર જણાતા કેટલાક પશ્ચિમીય શબ્દોના સામ્યમાં અર્થ પરત્વે કેટલો વફાવત છે તે તેમણે દર્શાવ્યું છે. વળી જુદો જૈનમાંથી પેલાનામાં શુદ્ધી લીધા છે અને તે છતાં તેમ

શબ્દોનો અર્થ જેનો કરતાં બુદ્ધિ કેટલો જુરો અને વિરોધી રીતે
 કરે છે તે પણ જાણવું છે, હાંન લરીકે "આત્મવ" શબ્દ
 જેનો ખાતર્ય છે માત્ર ઉપાધી "સરવુ" "આત્મામાં પ્રવે-
 શવુ" એવો થાય છે, અને જેનોએ પણ તેજ આવને અનુ-
 બૂળ આવે તે રીતે શબ્દનો અર્થ ચોક્કસ છે, તેજ શબ્દ બુદ્ધિએ
 જેનોના પાસેથી અનુસરવના રૂપમાં લઈ લીધા છે, અને તેનો
 અર્થ "પાપ" "અપવિત્રતા" એવો કરે છે, એમ પ્રોફે-
 સર જેઠાણીએ હુમબુજ જાહેર કર્યું છે, ત્યારે અમુક
 શબ્દનો પ્રથમ જ ઉપયોગ થાય છે ત્યારે હમિશાં તે
 શબ્દના મૂળ માત્રને લક્ષ્યમાં રાખી તેના જવને અ-
 નુરૂપ આવે તેવા અર્થમાં જ તે વપરાય છે. પરંતુ જ્યારે સંમ-
 હાયમાં વ્યાખ્યાન અને પ્રયત્નીન થયેલા તે રૂપદ અર્થવાદક
 શબ્દને બીજા દર્શનવાળા પોતાના ઉપયોગ માટે લે છે ત્યારે
 અનુસરવનું લાઘવ હાંકવા સારૂ તેને જરા મરોડ આપી બીજા
 અર્થમાં ચોક્કસ છે, આત્મવ શબ્દ સંબંધે તેમજ ચક્ર છે, જેન
 પવિત્રતામાં તેનો અર્થ તેના મૂળ માત્રથી અવિરોધપણે કર-
 વામાં આવે છે—અર્થાત્ આત્મામાં કાંઈ પદાર્થનું આવવું, પાત્રી
 તે શુભ હોય વા અશુભ હોય કે તેથી ઉલટું બુદ્ધદર્શનમાં તેનો
 અર્થવિવરણના રૂપમાં જ ઉપયોગ થાય છે, એજ જગ્યાથી
 આવે છે કે તે શબ્દ જેનોએ બુદ્ધ પાસેથી નહી પણ ગૌણીએ
 જેન પાસેથી લેવા લીધા છે.

આવી સૂક્ષ્મ મિમાંસા કરનાર વિદેશી અને
 વિદ્વાનોના જોનદર્શન પરત્વેના લેખોનું મનન કરવાની
 અગત્ય છે, તેના સળંગમાં લાગ્યે જ એમત હોઈ શકે
 નહીં છે કે તેવા લેખોમાં ગંદુધા આપણા બાંધી રાખેલા
 રોને મળતું આવે તેવું હોતું નથી. ઘણી વખત આપણી
 ક્ષીત લાવનાઓને ધક્કો પણ પડાવે છે અને જે અસા
 અંધકારમાં અખીલ સત્ય તરીકે ગણાતું ચાલ્યું આવતું
 છે તે ઐતિહાસીક અન્વેષણના પ્રકાશમાં એક ખંડ સત્ય
 પ્રતિત થવા માંડે છે. પરંતુ તેથી કશી જ હાની નથી.
 થતાં મૂળ વાચકોની ઐતિહાસીક દ્રષ્ટિ ખુલે છે, અને તે દિ
 વધુ પ્રયત્ન કરી પોતાની લાવનાને તે પ્રકાશમાં સ્થાપિત કર
 વાનો ઉદ્દેશ સેવાય છે અથવા પોતાની મૂળ માનનીતા તે
 શ સાથે અસંગતિ પામે તો પડી મુકાય છે. આ પ્રમાણે
 ઉપર તરી આવે છે અને અસત્યનો ગ્રહ છુટી જાય છે. શ્રદ્ધા
 અને બુદ્ધિનો કલહ મટી જઈ ઉભયનું સાહચર્ય બંધાય
 અને ઉભયનો એક બીજાની સહાયથી વિકાસ પામતો પામ
 જીવનના સર્વોત્કૃષ્ટ લક્ષ્યનો નજીકને નજીક ગતિ થતી જાય છે.

આટલા વિવેચન પછી મને વિશ્વાસ છે કે આ ગ્રંથ આ
 પણ સમાજમાં આદર પામશે. અને આપણા સળંગ બીજાની
 અભિપ્રાયો સાંભળવાની વાચકોને ઉમદા તક મળશે. આ સિખ
 યોને પ્રગટ કરવામાં તેનો પ્રસન્નતાનો ભાગ ગ્રહણ કરી બીજા

મરી દેવાથી એકપક્ષી ન્યાય થતાં મૂળ હેતુ સાચવી શકાય નહિ-
થી જે જે ભાષણો અને નિર્ણયો અન્યદર્શનીયોના પ્રગટ કર્યા
તે સર્વ અંશરસઃ જલાર લાવવાને સંભાળ રાંખી છે. આટલું
તાં આ થઈ જૈનત્વથી છેક અગ્રાત વાચકના હાથમાં
મંચે તોપણ જૈનદર્શન સંબંધે જમમુલક ખ્યાલ ન જાંધાય-
તેટલા માટે તેવા લેખકના લેખમાં કોઈ ક્ષણે જૈનદર્શનની
આત્મિક વ્યવસ્થા માથે વિરોધ પામતી વાત લેવામાં આવી છે,
ત્યાં ત્યાં જને ત્યાંમુખી કુટનોટોમાં ખુલાસા કર્યા છે. અને
માથા છે કે તેથી મુળ લેખકને પણ પોતાના વિચારોને આ-
મળે કેળવરા તથા અભ્યાસમાં મૂકવાને પણ તે ઉપયોગી થઈ
પડશે.

જૈન ધર્મ માટે અન્ય વિદ્વાનોના આવા લેખો જે પ્રગ-
ટ થયેલ છે તે કરતાં જડોળા પ્રમાણમાં હું સંપૂર્ણ એકઠો કરી
શક્યો છું. પરંતુ જૈન પત્ર લરાજમના પ્રમાણમાં જે જડોળું
વાંચન પુરું પાડે છે. તેના પ્રમાણમાં આવક ખર્ચનો અડસટો
તપાસનાં સ્વબળે જેટલું અમારા વાચકને પૂરું પાડવા જની
ચકેલ છે, તેટલાજ પ્રમાણને પ્રકાશમાં લાવી સતેવ માનવો
પડ્યો છે. જગર જો કે મારી ઇચ્છા તે ત્રિશાળ અ પ્રગટ લેખો-
નો લાજ વાંચક-વર્ગને આપવાને સ્થાનુમુદિ દર્શાવે તેવા ઉ-
ત્સાહી જન્મુને તે માટે યોગ્ય વ્યવસ્થા કરવા ગોઠવણ કરવાનો
થયો હતો. પરંતુ વિચાર કરતાં જૈન સીમંત સુમાજ જ્યાં પો-

તાના લાણ ઉપરથી માંખો ઉરાડવામાંજ આત્મહિત સ
 છે, ત્યાં સમાજના હિત માટેના આ કાર્યમાં તેમની
 કરવાને દુરસ્ત ધાર્યું નથી. તો પણ આ ગ્રંથના વાંચન
 પછી અમારો વાચક વર્ગ તેવા વધારે નિખંધો મેળવવાને ઇ-
 ચ્છા દર્શાવશે તો બીજા પ્રસંગે તે ઇચ્છા પુરી પાડવા ચત્ર
 કરીશ.

પ્રસંગોપાત જણાવવું જોઈએ કે આ વિષયને અમે
 જુદા જુદા નિખંધો મેળવી આપવા માટે મુખ્ય મહદ મારા
 સ્નેહી અને જૈન પત્રના ઉત્પાદક રા. ભગુભાઈ ફતેહચંદ તરફ
 થી મળી છે, અને તે માટે તથા જૈન પ્રજા અને જૈન પત્ર માટે
 તેમણે જે તન, મન અને ધનનો અગણીત લોગ આપેલ છે તે
 માટે તેમનો હું મહારા તથા જૈન સમાજ તરફથી અંતઃકરણ
 પૂર્વક આભાર માનું છું. તેમજ આ પુસ્તકને વધારે આવકાર
 દાયક બનાવવા માટે મારા સ્નેહી મી. મુશીલનો શ્રમ ખાસ
 લાગણી સુકત અને પ્રશંસાપાત્ર છે. તે માટે તેમનો હું દેવાદાર
 થયો છું. આ ઉપરાંત ગ્રંથ સંકળનાની સરળ ભાવના ઉપજવાની
 હુનિ મહારાજશ્રી વિનયવિનયજ્ઞના લેખે જે લાગણી ઉત્પન્ન કરી
 છે તેથી આકર્ષાઈ તેમનું જીવન મેળવવાના મારા શ્રમમાં મહારા-
 જશ્રી વરદ્યો પોવાના માટે કંઈ નહિ મેળવી શકવાની નિરા-
 શામાં તેમનાથી આનંદી સર્વ બીના મહારા એક મિત્ર મી.....
 તરફથી બની શકતી રીતે પુરી પાડવામાં આવી છે. તેથી

એસે અવશ્ય જ્ઞાન હોય છે, અને આશા રાખું છું કે
કવતનું અવલોકન વાંચકને અવશ્ય લાભપ્રદ નિવડશે.

પ્રમદગોપાલ જણાવવું જોઈએ કે આ ગ્રંથ જૈન પ્રજા
ને આસ નિર્મિત થયેલ નથી. પરંતુ જૈનેતર પ્રજાને જૈન
સિદ્ધિની અભ્યાસ કરવાને એક ખજાનો થઈ પડશે. એટલું
નહિ પણ ભવિષ્યમાં ઠાઈપણ જૈનેતર વિદ્વાન તેના વાંચન-
જૈનધર્મ માટે અનુભવ ગોળવી પોતાના અભ્યાસમાં આડું
જવાબુ પાડી શકશે. કે જે આ પ્રયત્નની અંતિમ ભાવના-
પ્રત્યક્ષ રૂપ જોવા હું સર્વદા ઇતેન્દ્ર રહીશ.

ઉપરે અમારા વાચક વર્ગ અને જૈન સમાજ ગ્રંથને
પાછળે વાંચી જૈન સિદ્ધિની અપૂર્વતા માટે સમજવા થઈ
આત્મહિતના સાધનને હૃદયગમ્ય કરશે તો હું આશા યત્નને
તકુલ થયો સમજીશ.

જેન પત્રની આશીસ-લાવનગર.
તા. ૨૨મી જુલાઈ સને ૧૯૧૪
વીર સરત ૨૪૪૦ ના આજ્ઞા
વદી ૧૪ સંવત ૧૯૭૦

હો
દેવચંદ દામજી શેઠ
અવિપતી અને માતેક
“ જૈન ”

શ્રી જૈનદર્શન.

(૧)

* જૈનશિક્ષાદિગૃહર્શન.

યસ્ય નિવિજ્ઞાથ દોષા ન સન્તિ સર્વે ગુણાથ વિદ્યન્તે ।
 બ્રહ્મા વા વિષ્ણુર્વા દરો જિનો વા નમસ્તસ્યે ॥ ૧ ॥

તત્ત્વાભિલાષી મદ્દાશય !

જગત્ની અંદર ચેતન અને જડ (પાંડગલિક આદિ) એ
 મહાજના સુખ્ય પદાર્થો છે, અને તે બન્નેની અંદર અનંત

જીવમદ્દ શાસ્ત્ર-વિચારક જેનાચાર્ય વિજયપદ્મસુરિએ તારીખ
 -૧-૧૧ ના રોજ આજ્ઞાપાદમાં મળેલા કન્વેન્શન મિશરીનીપ્રકાશ
 નિમિત્તે લખેલું.

શક્તિઓ રહેલી છે, જે સમયે જડ વસ્તુનો ઉદય થાય છે,
 સમયે ચેતનાવાદ ગૌણ થઈ જાય છે અને જ્યારે ચેતના
 ઉદય થાય છે, ત્યારે જડવાદ ગૌણતાને ધારણ કરે છે, આ
 પદ્ધતિને જે નિરપેક્ષ દૃષ્ટિથી દેખવામાં આવે, તો તેનો વિ
 પ્રતિલાસ થશે; કિન્તુ સાપેક્ષ રીતિથી જોવામાં આવે
 સ્વ્યાદ્વાદન્યાયાનુસાર તેમાં કોઈ હાનિ માલૂમ પડશે નહિ.
 હેવાનો મતલબ એજ છે કે, જડવાદનું જ્ઞાન થયા સિવાય
 તનવાદનું જ્ઞાન થવું અસંભવિત છે. એટલા જ માટે
 જડવાદ અનાદિ અનન્તકાળથી ચાલ્યો આવે છે તેવી રીતે
 તનવાદને પણ સમજવો, કેમકે ચેતનવાદ વિના જડવાદ ન
 નો પ્રયોગ કરવો પણ અતિ દુર્લભ છે. જેમકે ચોર શબ્દ
 હુકારની અપેક્ષા રાખે છે, તેવીજ રીતે સ હુકાર શબ્દ પણ
 શબ્દની જરૂર અપેક્ષા રાખે છે. અને તેટલા જ માટે વસ્તુ
 ત્રમાં સાપેક્ષતા રહેતી માલૂમ પડે છે. આ પ્રમાણેની સાપેક્ષ
 લક્ષ્યમાં રહેતી હોય તો વૈર, વિરોધ, ઇર્ષ્યા, અનાદરતા, ઠ
 નલિપ્તતા, વિવેકશૂન્યતા, અવ્યક્તા, નિર્નાયતા, છિન્નવિન્ન
 ખાડન, મખડન વિગેરે દુષણો કદાપિ હિત્યજ થાત નહીં; કે
 દુષણોના આગે આપણે અનુભવ કરી રહ્યા છીએ તે અનુ
 કરવાનો સમય આવતો નહીં. આમ છે તો પણ આજ કેટલ
 ભારત જુમિના જુવણુદય નવરતનો સમસ્ત ધર્મોની એકતા
 રક્ષા અને આર્યાવર્તજુમિનું ગૌરવ વધારવાને માટે પ્રયત્ન
 થએલા છે, તેજ એક મહેતો આનંદનો વિષય છે.

મહેલાં પણ આ સેપ્રદે કલકત્તાની અંદર આજ સમા-
રમ અધિવેશનમાં એક 'જૈનતત્ત્વદિગ્દર્શન' નામનો નિ-
વૃત્તાન્તોને ધવલુ કરાવ્યો હતો, તેજ (લેખક) આ સમ-
આહુતિમાં સંબંધી પદ્મપાવને જ્યાંજ્યાં આપીને
પૂર્વોક્ત મહાશયોના પ્રયત્નને અમૂલ્ય સમજીને તત્ત્વજ્ઞાન
માં નિર્ગંધ વાંચવા ઉપરિથિત થયો છે.

મહાશયો! જૈન સિદ્ધાન્ત મહાસાગરથી મહારા હૃદયરૂપી
માં અપ્રમત્તતારૂપી નહેર દોરા આજ સુધી એક બિંદુ
પણ આગ્યું નથી. જરૂરે હું આપ લોકોની સન્મુખ
માત્ર કહીશ એવી પ્રતિજ્ઞા કરવી પણ ઘણી કઠિણ છે.
એવું હું તમોને બિંદુ થકી પણ અલ્પ મહારા જોધને
નને) અનુસાર આહુતિ દર્શનરૂપી મહેલનો પાયો, ભીન
મોલ રૂપી દેવ, ગુરૂ અને ધર્મની મહાશક્તિ વ્યાખ્યા કરી
જાણું છું. આપ લોકો વલણતા હશે કે જે મકાનનો પાયો,
અને મોલ મજબૂત નહિ હોય તે મકાન અકસ્માત પડી
નો લય રહે છે અને તેમાં રહેવાવાગાઓના મનમાં પણ
કુટલ વિશ્વાસ રહેનો નથી. તેવીજ રીતે દર્શન રૂપી મહેલ-
મજબૂતી ખાસ કરી દેવ, ગુરૂ અને ધર્મ ઉપર આધાર રાખે
અને એટલાજ માટે તેની (દેવ, ગુરૂ, ધર્મની) વ્યાખ્યા કર-
આ સમયે વધારે આવરણક પ્રમત્તાય છે.

એ તો નિશ્ચય જ છે કે દેવ, ગુરૂ અને ધર્મ જેની અંદ-

૨ યુક્તિયુક્ત હોય છે, તેમજ તેમાં તેના ગુણ તથા
 દેખવામાં આવે ત્યારે તે આદ્ય કાલ છે, અન્યથા ચોત્રી નથી.

હવે ઉદ્દેશાનુસાર પહેલાં દેવનું સ્વરૂપ કહેવું. કવિ
 કેમકે લાલુવા લાયક-પદાર્થનું સ્વરૂપ જ્યાં સુધી ન
 પડે ત્યાં સુધી શ્રોતાઓને લાજ થવાનો સંભવ રહેતો
 એટલા માટે પહેલાં આદ્ય દર્શન રૂપી સુંદર મહેલનો
 રૂપી દેવનું સ્વરૂપ કહું છું અને ત્યારબાદ ગુરુનું અને
 નન્તર દેવ, ગુરુઓએ પ્રરૂપેલ ધર્મનું લક્ષણ, સ્વરૂપ
 રહેની આરાધનાના પ્રકારનું વિવેચન કરીશ.

મહાશયો! દેવ જે પ્રકારના હોય છે. ૧ લોકિક,
 ૨ લોકોત્તર. તેમાં ભુવનપતિ, અન્તર, વાણવ્યન્તર, (ભૂત,
 શાચાદિ) જ્યોતિષક અને લેખાનિકાદિ અનેક પ્રકારના દેવો
 કિંક દેવ કહેવાય છે અને તે સર્વજ નહિ હોવાથી રાગદ્વેષ
 દોષોએ કરી યુક્ત હોય છે. જો તેઓની આરાધના કરવા
 આવે તો તે મોક્ષ ફલને કદાપિ આપી શકતા નથી. લોકો
 દેવ 'અર્હન' શબ્દથી જોન સાચામાં સુપ્રસિદ્ધ છે. તેનું સ્વ

૧ આવશ્યકનિયુક્તિ નામના ગ્રંથમાં શ્રીમદ્ લાદ્રખાદુસ્વામી લખે છે

રાગદોષકસાદેન્દિમાણિય પંચવિ.

પરીસહે ઓવસગો નામયંતા નમોઝરેહા ॥ ૩૨ ॥

ઈન્દિયવિસયકસાદે પરીસહે વેઙ્ગણાડવસ્સાગે.

પ.પ. અરિણો હન્તા આંહન્તા તેણ વુચાંતિ ॥ ૩૩ ॥

સેવાન્તાનુસાર આચાર્યવર્ધ શ્રી હરિભદ્રસૂરિ મહારાજે
ત્વનિર્ણય તપા વીરચાસનના રહસ્યશ્રુત અષ્ટકની અંદર
માલે આપેલ છે યથા:—

યસ્ય સંલેશજનનો રાગો નાસ્ત્યેવ સર્વથા ।
ન ચ દ્રેષોઽપિ સત્ત્વેષુ શમેન્ચનદવાનલઃ ॥૧॥
ન ચ મોહોઽપિ સજ્ઞાનચ્છાદનોઽગ્રુદ્ધટ્તક્રુ ।
ત્રિલોકસ્થાતમહિમા મહાદેવઃ સં ઝર્યતે ॥૨॥
યો વીતરાગઃ સર્વથો યઃ શાશ્વતમુલ્લેખરઃ ।
સ્મિત્કર્મકલાઝ્ઞીનઃ સર્વથા નિષ્કલસ્તથા ॥૩॥
યઃ પૂઝ્યઃ સર્વદેવાનાં યો ધ્યેયઃ સર્વદેહિનામ્ ।
મા સદા સર્વનીર્તીનાં મહાદેવઃ સ ઝર્યતે ॥૪॥

ભાવાર્થ—જહેને કલેશ ઉત્પન્ન કરનાર રાગ સર્વથા મ-
નથી, જહેને ઉપશમરૂપો કાષ્ટને દહન કરવા દ્રેષરૂપી દાવા-
નથી, તેમજ અગમગૂઝાનને નાશ કરવાવાળો અને અશ્રુભ-
નને વધારવાવાળો મોહ પણ નથી, વગી તથા લોકમાં જહે-
મહિમા પ્રખ્યાત છે તે મહાદેવ કહેવાય છે. ૧-૨:

જે વીરકાગ છે, સર્વે છે અને શાશ્વત સુખના માત્રીક
વગી જે કિશ્ક આઠ પ્રકારનાં કર્મ તેની રજાએ કરીને સદિ-
છે, અને જે દમેશાં નિષ્કલંક અર્થાત્ નિર્મલ (લવન શુદ્ધ) છે

ત્યારેજ તે સિદ્ધ ગણવામાં આવે છે, દેહ યુક્ત દશામાં
કર-આર્હન દેવ કહેવાય છે અને દેહયુક્ત દશામાં સિદ્ધ
છે. આ સમયે ચોવીસમા તીર્થંકર શ્રી મહાવીર
શાસન પળાય છે. કેમકે તેઓના ઉપદેશાનુસારજ
અનુયાયિ લોકો ચાલે છે. હવે આગળ પણ તીર્થંકર
શકે છે કે જે તીર્થંકર થવાને યોગ્ય તીર્થંકર નામકર્મને
કરે છે. ગમે તે છવ હોય, પણ જો અરિહંતાદિ ૧૧વીસ
એક, બે કે સમસ્તની આરાધના કરે તો તે તીર્થંકર ના
આંધીને તીર્થંકર થઈ શકે છે. અને જે તીર્થંકર નામક
કર્મને લોગવે છે તેને સંસારમાં પુનર્જન્મ થતો નથી.

હવે અનેક તીર્થંકરની અપેક્ષાથી ઈશ્વર અનાદિ
અને જો એકજ તીર્થંકરની અપેક્ષા લેવામાં આવે તો
આદિ ગણી શકાય છે, સમસ્ત તીર્થંકરોનો ઉપદેશ
હોય છે. એટલા માટે કોઈના પણ શાસનમાં કંઈ પણ

૧ અરિહંતસિદ્ધપવયણગુરોરવહુસ્તુય તવરસીસુ ।

વચ્ચક્લ્યા ય એસિં અગિચ્ચનાણોવઓને જ ॥ ૭ ॥

દંસણવિણય આવરસણ ય સીલવ્વણ નિરદ્યારો ।

સણલવતવાચેયાણ વેયાવચે સમાદી ય ॥ ૮ ॥

અપુન્નમાણગણે સુભમત્તી પવયણે પમાવણયા ।

પણિં કારણેહિં તિરથયરસં છદ્દં જીવો ॥ ૯ ॥

(આવશ્યકનિર્યુક્તિ)

તો નથી. તીર્થંકર જગવાન દેહાવસ્થામાં જે ઉપદેશ જમતુ
પર ફરે છે તેને લેખને તેઓની આજ્ઞાનું આશયન મન, વચ
ને કાંધાથી અમે લોકો પોતાનું કલ્યાણ સમજીને કરીએ છીએ,
ને તેઓની આજ્ઞા વિના સમસ્ત ક્રિયાઓ પણ વ્યર્થ જ
મજીએ છીએ, જેમકે એકલા વિનાનાં દુહાદો મીઠાં (ખિંદુ)
પર જ છે તેવીજ રીતે આજ્ઞા વિના ધર્મ મૂલ્યથી ધમીકત કા
ળિતું નથી, મદાવીર દેવનો આજ્ઞાનું સ્વરૂપ ધર્મોપદેશમાં
પ્રાપ્તિ બતાવવામાં આવશે.

હવે તીર્થંકર અને સામાન્ય દેવળીમાં શું ફર છે ? તે
કમળાવવાને માટે કિંચિત્ પ્રયત્ન કરું છું—જે કે તીર્થંકર અને
સામાન્ય દેવળીમાં જ્ઞાન, દર્શન, ચારિત્ર અને વીર્યાદિમાં તો
કંઈ પણ ભેદ નથી, કિન્તુ તીર્થંકર તેજ કહી શકાય છે કે, જેઓ
એ પૂર્વોક્ત વીર્યસ્થાનની આરાધના કરીને પુણ્ય વિશેષ પ્રાપ્ત
કર્ષું છે, જ્ઞેના લીધે શ્રાત્રીસ અતિથય અને પાંત્રીસ વાળીના
શુભો તેમનામાં હોય છે અને તે વાળી મદાવંત જીવોને પાપ
કર્મ નાશ કરવામાં ખડ્ગ રૂપે યદ્ય પડે છે.

તીર્થંકર જગવાન તત્ત્વનો પ્રકાશ દેવળજ્ઞાન થયા બાદ
ફરે છે, અતઃ એવ તેઓના આમ્ભરમાં કોઈ પણ વિરોધ આવતો
નથી. જો કે જન્મ થવા સમયે તો સમસ્ત અર્હન દેવોને મતિ
જ્ઞાન, શ્રુતજ્ઞાન અને અવધિજ્ઞાન રૂપ ત્રણજ્ઞ જ્ઞાન હોય છે અને
તે જ્ઞાનથી દેહલાએક પદાર્થો બને છે. પરંતુ સમયનું

સૂક્ષ્મ, સૂક્ષ્મતર, સૂક્ષ્મતમાદિ લાવેનું પ્રત્યક્ષજ્ઞાન કેવળજ્ઞાન થયા વિના થતું નથી. એટલા માટે આત્માની વાસ્તવિક સ્થિતિ કેવળજ્ઞાન અને કેવળદર્શન વિના થઈ શકતી નથી. તે કદિને પ્રગટ કરવાને માટે અહીં દેવ સમલાવ પૂર્વક સમ્યગ્જ્ઞાન, સમ્યગ્દર્શન, સમ્યગ્ચારિત્ર, અને તપ રૂપ સમાધિનું સેવન કરે છે. તથા ધાતિકર્મોને નાશ કરવાને માટે નિર્જળ ઉપવાસાદિ અને અનેક પ્રકારના ઉપસર્ગ, પરિષ્કોણ સહન કરે છે. આ વિષયમાં જેઓને સવિસ્તર વૃત્તાન્ત જોવાની અભિલાષા હોય તેઓએ હેમચન્દ્રાચાર્યકૃત ત્રિપટિશલાકા પુરૂષચરિત્રને આધાર તરીકે લેવાની લજામણ કરે છે.

દેવે ગુરુતત્ત્વનું વિવેચન કરવાની ભૂમિકા હાથ ધરે છે. ગુરુનું સામાન્ય ત્રક્ષણ બતાવતાં હેમચન્દ્રાચાર્ય પ્રભુ પોતાના યોગશક્તિના કિરિય પ્રકારની અંદર લખે છે કે:—

મદ્દાત્રતવરા ધીરા મોક્ષમાત્રોપજીવિનઃ

સામાયિકસ્થા ધર્મોપદેશકા ગુરવો મતાઃ ॥૮॥

સાવાધ્ય: જે નિહ મનથી રૂપિ કરવાવાળા છે, સામાયિક સામાન્ય હોય છે, વગી જે બ્રીજમાંના હિતને માટે વતને ઉપદેશ કરતા. ધીર થઈ મદ્દાત્રતને ધારણ કરે છે. તેજ પુરૂષ મિત્ર ધર્મમ. 'ગુરુ' કહેવાય છે. વધા સાધુ-ગુરુ. સામાન્ય તરીકે માટે આ અગત્યક નિયુક્તિમાં પણ કહ્યું છે કે:—

નિષ્પાણસાદય ઝોપ જમ્હા સાદન્તિ સાદુળો ।

સમાય સન્નમૂપસુ તમ્હા તે માવસાદુળો ॥ ૩૪ ॥

સાવાર્થ:—જેઓ નિર્વાણના સાધક યોગને સાધે છે
કરેક છવેને વિષે સમાનપણે જોડે છે તેઓ ભાવસાંધુ
પણ છે.

અથવા અહિંસા, સત્ય, અસ્તેય, બ્રહ્મચર્ય અને ત્યાગ
(મૈત્રવ) રૂપ પાંચ મહાવ્રતોનું સ્વયં મન, વચન, કાયાથી
ને કરવાવાળા, કરાવવાવાળા, અને અન્ય કરવાવાળાની સ્તુતિ
૧૨ પછી શુદ્ધ કહેવાય છે.

અહિંસા પાંચ મહાવ્રતોમાં જે મુખ્ય અહિંસા રાખવામાં
હોય છે તેનું મુખ્ય કારણ એજ છે કે, અહિંસા દેવીના
રેની વક્ષા કરવાને માટે જ; બાકીના ચાર મહાવ્રતરૂપી ચાર
લ (ર્જિતા) છે.

આત્માનો નાશ કરવો તેને હિંસા કહે છે તેમ નથી, કિંતુ
તે કોઈ પ્રકારે દુઃખ દેવું તે પણ હિંસા છે. જે કે આત્મા
શિષ્ટ નયની અપેક્ષાથી સર્વથા અક્ષય હોવાથી તેનો નાશ
ચાહે નથી, તથાપિ શરીરથી પ્રાણીનો વિયોગ થવાથીજ
॥ માનેલી છે. તેને માટે સ્વદૂષાંગની ટીકામાં લખ્યું છે કે:-
‘નિદ્રપાણે ત્રિવિધં ચલં ચ હર્ષીમાનિઃ શાસંમથાન્યદાયુઃ ।

॥ દરીવે મગદ્ભિક્તકાસ્તેષાં વિપોળીકરણં તુ હિંસા ॥૧૧॥

જેને કહેવાય છે. આદિયાં એક ચંદ્રા ધવાની ગ્રંથાવના છે કે મન વિના
 એવી પ્રવૃત્તિ, નિવૃત્તિ કેમ થઈ શકતી હશે? તેનો
 તર તેમ છે કે સમસ્ત એવાને આદ્યક્ષેપા, વાયવ્યેપા, મેઘુન-
 દ્રા, અને પરિવ્રજ્યેપા આ ચાર ગ્રંથાઓ માનેલી છે, અને તે
 ગ્રંથાઓ એકેન્દ્રિય એવાને પણ હોય છે, તેનાથીજ તે આદ્યા-
 નિબિદ્ય કરી લે છે.

પ્રાણ પુદગલ રૂપ છે અને તેનો નાશ કરવોજ હિંસા
 કહેવાય છે. કેમકે તેનો નાશ થવામાં આવે તે દુઃખ ઉત્પન્ન થયા
 વિના રહેતું નથી. ત્યારે જીવ પ્રાણીને રાગદ્વેષથી દુઃખ ઉત્પન્ન
 કરતું તેનું નામ દિંસાં છે તે તો હું પ્રથમજ કહી ગયો છું.
 એટલા માટે વસ્તુધર્મજનમાં પણ કહ્યું છે કે—પ્રપાદાત્ પ્રાણવ્ય
 પતોપણં હિંસા ॥

ઉપરોક્ત હિંસાનો ત્યાગ કરવાને માટે લબ્ધ એવ ગૃહાદિ
 ઇંદ્રિયે સાધુ થઈ જાય છે, એટલુંજ નહિ પરંતુ અહિંસા જાતની
 રક્ષા કરવાને માટે કદાપિ મિથ્યા (બુદ્ધ) જોલતા નથી. કેમકે
 બુદ્ધ જોલવાથી મનુષ્યને દુઃખ ઉત્પન્ન થાય છે. જીવો તે પણ
 નિયમ છે કે પુછ્યા સિવાય કોઈ પણ વસ્તુને તેઓ પ્રહણ
 કરતા નથી. કેમકે મનુષ્યોને પોતાનું ધન પ્રાણ તુલ્ય હોય છે.
 અને તેનું હરણ કરવું તે પ્રાણ હરણ કર્યો ગરોળાર ગણે છે.
 તેવીજ રીતે પ્રજાચર્યનું પાલન પણ અહિંસાને માટેજ કરે છે.
 કેમકે અહિંસા દેવે દેવગંજાન દ્વારા સીના 'શુદ્ધસ્થાનમાં'

ધર્મનું રહસ્ય છે. તેથી સર્વથી પહેલો એ વિચાર ઉપસ્થિત થાય છે કે:—

વિશ્વ શું છે ?

આ વિશ્વને આંદિ છે કે નહીં, તે નિત્ય છે કે ક્ષણિક તે સંબંધમાં અનેક મતભેદ છે, પરંતુ આ લાઘણીમાં હું એનો વિચાર કરીશ નહીં. હું તો કેવળ જૈન ફિલોસોફીને આ સંબંધમાં શું સિદ્ધાંત છે એનું જ નિવેદન આપની સમક્ષ કરીશ. હું એમ માનું છું કે કોઈ સિદ્ધાંત અથવા મતનું જાન્યમાં સુધી તેની બધી દીશાઓ અવલોકવામાં ન આવે, ત્ય સુધી થઈ શકતું નથી. આ વિચારનું સમર્થન અમો અને દૃષ્ટાંતોથી કરીએ છીએ. આ સિદ્ધાંત ઉપર અમોએ હાથી અને સાત આંધળાઓની કહેવત ઘટાવી છે. તે સાત અંધ પુરૂષો એમ જાણુવા માગતા હતા કે હાથી કેવો હશે ? અને તે જાણુવા માટે તેઓએ હાથીના જુદા જુદા અંગોને અડકીને તેના અભિન્ન સ્વરૂપને નિશ્ચય બાંધી લીધો હતો. અને તેથી તેઓ આ ને સ્વરૂપ સંબંધે એક બીજાના અભિપ્રાયથી જુદા પડી હકારાત્મક અથવા ક્ષત્રાત્મક બન્યા હતા. તે માટે જો આપને સત્ય જાણવાની ઇચ્છા હોય તો, જેમ તે આંધળોને હાથીને બધી બાજુએ જોઈ તેના સ્વરૂપના નિશ્ચય બાંધવાની જરૂર હતી, તેમ તમારે પ્રત્યેક વિષયને બધી બાજુએથી જોવો જોઈએ, તે માટે અમે ઠહીએ છીએ કે:—

જો સૌને જોતાં જગત આનંદ છે અને જીજ્ઞસી રીતે જોતાં
 સંકટ છે. વિશ્વને સમુચ્ચયથી લંહીએ તો તે અનાદિ-
 કેમકે વિશ્વ એ વસ્તુભાવનો સમૂહ છે. તે સમૂહ પ્રત્યેક
 તે સૈને તેજ પરમાત્મા ધારણ કરી રાખે છે. તેથી સમૂહ
 એ અનાદિ છે. પરંતુ એ મંદા સ્કંધના જે ભાગ છે તેમાં
 અવસ્થા યથા કરે છે, અને તેની જુદા જુદા સમયમાં
 જુદી અવસ્થા યથા કરે છે. તેના પ્રત્યેક ભાગ હર સમય
 એક રીતે રહેતો નથી, તેમાં ફેરફાર યથાજ કરે છે; કેમકે
 આકારનો વિનાશ થાય છે, અને તેના સ્થાને નવિન
 આકારની હતપત્તિ થાય છે, તેથી વિશ્વને એ દૃષ્ટીએ જોતાં તે
 અનંત નથી.

પ્રથમ કથું જ ન્હોતું અને એ શૂન્યમાંથી સૃષ્ટિ થઈ.”
 આ વિચારને જેન વલકર્શનમાં સ્થાન નથી. અને ખરૂં પુછે
 તો એ વિચાર તો કોઈ સત્ય વિચારશીલ પ્રભાએ સ્વીકાર કર્યો
 નથી જે લોકો સૃષ્ટિની હતપત્તિને માને છે તે પણ આ પ્રકારે
 મનન નથી; પણ જુદી અપેક્ષાથી, જુદી દૃષ્ટીએ માને છે. કાંઈ
 દુર્લભ નહીં-અઘટ્ટ શૂન્ય દ્રવ્ય, તો તેમાંથી સૃષ્ટિ કેવી રીતે હ-
 થઈ શકે? સૃષ્ટિનો આરંભ માનનારા એવું કહે છે કે કોઈ
 સત્ય દેવે એમાંથી તે પ્રગટ પાડે છે-સ્વયંમાં આવી છે.
 આમાં એટલી વાત સમજી લેવી જોઈએ કે પદાર્થમાં માત્ર તેની
 કોઈ અવસ્થા-પર્યાય-દાશવ પ્રગટ થાય છે, પણ પદાર્થ સ્વયં

જૈનોની ઇશ્વરભાવના—

આપ પુછશો કે જૈનો ઇશ્વરનું સ્વરૂપ કેવું માને છે ઇશ્વર એ શું નથી ! એ મેં અત્યાર સુધીમાં આપને કહ્યું છે. હ તે શું છે તે કહું છું. વિશ્વમાં જડ ઉપરાંત કાંઈક વસ્તુ છે એ તો આપણે જાણીએ છીએ. સામાન્ય જડ દ્રવ્યમાં ન હો શકે એવી કેટલીક શક્તિઓ અને સ્વભાવો આપણા શરિર ભવામાં આવે છે અને જે મૃત્યુ કાળે શરિરથી છુટા પડી જ છે. આપણે જાણતા નથી કે એ છુટું થઈ ચાલ્યું જતાર તર કયું છે. પણ એટલું તો આપણે જાણીએ છીએ કે એ શક્તિ ઓના સદ્ભાવ કાળે અને અભાવ કાળે શરિરની અવસ્થા તદ્ જુદાજ પ્રકારની હોય છે. એ શક્તિઓ જ્યારે શરિરમાં હો છે ત્યારે કુદરતના તત્વો તે શરિરની સાથે અનુકુળપણે પરિણમે છે. જે શક્તિના સદ્ભાવથી આ સહુ થાય છે તે શક્તિને અમે સર્વથી મહત્વની સમજીએ છીએ. અને સર્વ ચેત પ્રાણીઓમાં તે શક્તિ રહેલી છે. આ તત્ત્વ, જે પ્રત્યેક પ્રાણીમાં સમાન છે, તેને અમે આત્મા કહીએ છીએ. એ તત્ત્વ જગતન તારક પુરૂષોમાં જેવું પૂર્ણપણે વિકસીત હોય છે તેવું આપણામાં નથી. અને તેથી તે મહાપુરૂષોને આપણે દેવ તરીકે ઓળખીએ છીએ. પ્રાણી માત્રના અંતર્યસ્વરૂપે વિરાજતા આ દિવ્ય તત્ત્વને સમુચ્ચય ભાવે અમે ઇશ્વર તત્ત્વ કહીએ છીએ. જડ સૃષ્ટી અંતર્યસ્વરૂપે સૃષ્ટીમાં જે અનેક સામય્યો દરમિયાન થાય છે તેને અમે

હીએ. આ કુદરતની સાવનામાંથી બહારની
 અમે ભૂમિ પાડી તેને બુદ્ધિ વર્ગમાં સ્થાપીએ છીએ.
 શિક્ષક શક્તિએને બુદ્ધિ પાડી તેના સમુચ્ચ સ્વરૂપને
 આમિધાન આપીએ છીએ. આ લોકને સ્પષ્ટ કરી
 અતીત શક્તિએને અમે ભક્તિ અર્પીએ છીએ. આપ
 એ એમ કરવાનું કારણ શું? એક જોત સ્ત્રોત કહે છે કે:-
 "આધ્યાત્મિક વીર્ય અથવા શક્તિને નમસ્કાર કરું છું કે
 મને મોક્ષમાર્ગમાં દોરી જનાર મુખ્ય અવગ્રંથન છે. જે
 જોત છે, સર્વ છે. હું તે સત્તાને નમુ છું-પૂજુ છું. કેમ-
 કે એ સત્તા સ્વરૂપી થાય છે." તેથી જ્યાં જ્યાં જોત પ્રાપ્ત-
 થાય તેની દર્શાવી દોય ત્યાં એમ નંદી સમજવું જોઈએ
 કે પ્રાપ્તનાથી કાંઈ બ્યક્તિ પાસેથી અથવા તે પરમાત્મ વ-
 નેથી કાંઈપણ મેળવવાનું હોય છે. પણ માત્ર તેના જેવાજ
 થઈ હોય છે. એમ કશું જ નથી કે તે દેવી શક્તિ કાંઈ અમ-
 નીયે આપણને પોતાના જેવી કરી નાખે. પરંતુ આપણી
 કાંઈ અર્પણમાં સ્થાપેલી ભાવના જનુસાર આપણે વર્તન
 કરીએ. આપણે અથવા સ્વરૂપમાં દેરદાર કરવા સમર્થ
 છીએ. એવી ભાવના તેની મૂળ અવસ્થામાં પરિવર્ત-
 ને હાથડના જેવો બની રહે છે.

અધી પરમપ્રમાણુ થજન એવી હાથડાથી નથી દરગા કે
 અમને કાંઈ આપી, અથવા અમને આપશે, તેમજ અમને

જૈનોની ઇશ્વરભાવના—

આપ પુછશો કે જૈનો ઇશ્વરનું સ્વરૂપ કેવું માને છે ઇશ્વર એ શું નથી । એ મેં અત્યાર સુધીમાં આપને કહ્યું છે, હવે તે શું છે તે કહ્યું છું. વિશ્વમાં જડ ઉપરાંત કંઈક વસ્તુ છે એમ તો આપણે જાણીએ છીએ. સામાન્ય જડ દ્રવ્યમાં ન હોય શકે એવી કેટલીક શક્તિઓ અને સ્વભાવો આપણા શરિરમાં જોવામાં આવે છે અને જે મૃત્યુ કાળે શરિરથી છુટા પડી જાય છે. આપણે જાણતા નથી કે એ છુટું થઈ ચાલ્યું જનાર તત્ત્વ કયું છે. પણ એટલું તો આપણે જાણીએ છીએ કે એ શક્તિઓના સદ્ભાવ કાળે અને અભાવ કાળે શરિરની અવસ્થા તદ્દન બુદ્ધાન્ત પ્રકારની હોય છે. એ શક્તિઓ જ્યારે શરિરમાં હોય છે ત્યારે કુદરતના તત્ત્વો તે શરિરની સાથે અનુકુળપણે પરિણમે છે. જે શક્તિના સદ્ભાવથી આ સહુ થાય છે તે શક્તિને અમે સર્વથી મહત્ત્વની સમજીએ છીએ. અને સર્વ ચેતન પ્રાણીઓમાં તે શક્તિ રહેલી છે. આ તત્ત્વ, જે પ્રત્યેક પ્રાણીમાં સમાન છે, તેને અમે આત્મા કહીએ છીએ. એ તત્ત્વ જગતના તારક પુરૂષોમાં જેવું પૂર્ણપણે વિકસીત હોય છે તેવું આપણામાં નથી. અને તેથી તે મહાપુરૂષોને આપણે દેવ તરીકે ઓળખીએ છીએ. પ્રાણી માત્રના અંતસ્થસ્વરૂપે વિરાજતા આ દિવ્ય તત્ત્વને સમુચ્ચય ભાવે અમે ઇશ્વર તત્ત્વ કહીએ છીએ. જડ સૃષ્ટી અને ચેતન્ય સૃષ્ટીમાં જે અનેક સામગ્ર્યો દરમિયાન થાય છે તેને અમે

જીવે આ કુદરતની આવનામાંથી જડની
પણ તેને જાણ વગરનાં છે. હીએ.

સ્વરૂપને
૧૬ કરી
૧. આપ
૭ કઃ-
૧૬. ૭ ક
૧. ૭
૩. કેમ-
ન પ્રાર્થ-
નેહ્ય
નાતમ વ-
૧ જેવાજ
૧૭ ચમ-
આપણી
જે વર્તન

મહી માણસ તેની મૂળ અવસ્થામાં પરિણમે
પેલે જીવી મહે છે.

જીવન એવી ઇચ્છાથી નથી કરતા કે
જીવન એવી ઇચ્છાથી નથી કરતા કે

દેવી, એટલુંજ નહીં પણ ક્રમશઃના સમ-
 ના ૧૧૫ થને ખાતર તે ધર્મના પાળનારોએ
 એવનો એમ આપી છોડોની ખુનેખસાળીને અટ-
 ની નીત કશું ન એ અલિસા ધર્મની એક પ્રકાર.
 છે. અંદાજ પરવોર્મ: એ અલિસા એનોના પવિત્ર
 પ્રતિષ્ઠા અલિસા થતું છે. દુનીયાના જગત-
 કીર્તિમંદ-સુધારક, મહાન પ્રતિષ્ઠાથી વધવા
 પ્રત્યારક તરીકે જેનોએ જગતમાં નામના મેળવી છે.
 એમ કરીને આપણા આર્થ ઇતિહાસમાં એક ગૌરવનું
 કોમળું છે. તમારે ધર્મોત્થાઓની તપાસ કરવા માટે
 જવાની જરૂર નથી. જેતોને જ સુઓ-તેઓના પુર્વ
 અસ્તિત્વને આશાએ તેમના લેવા અસાધારણ કિંચ
 ખીજે મળવા મુશ્કેલ છે. જેઓ લાગ વૃત્તિથી મશાહૂર
 અંદાજ અને ધર્મની લાવનાથી જેઓનું જીવન તેજોમય
 અને જેઓ મનુષ્યને સ્વાભાવિક નિર્ણયતાથી પર છે, તેવા
 અને જીવ નામથી નીત ધર્મમાં ઓળખવામાં આવે છે.
 એ મોહ-માયા અને મન-કાયાની વૃત્તિઓ ઉપર સંપૂર્ણ
 મેળવ્યો હો. તેઓને તીર્થંકર કહો. આ પરમદંસ કહો,
 આમાં કોઈ જાનની કૃત્રિમતા નહોતી તેઓનું અંતર-ખાદા
 પ્રકારનું હતું. આવા જે અસાધારણ પરમ પુરૂષો થઈ
 ને, તેઓને પોતાની સગીરક નિર્જાતા તથા લાંછનોને
 પાવરા માટે કોઈ જ લા સાધનની જરૂર રહી નહોતી, કારણ કે

...માં જે નીચાને ચોતામાં બેળથી લીધા. પણ ત્યાં
 રીતે જોઈને મરતે ન કરે માં ન ગયા ત્યાં સુધી પ્રાણજ્ઞાએ
 વળતે દેવને ચોતામાંમાં બેળવ્યા નહોતા. આ ૨૭ પુરુષો
 જે ચક્રવર્તી હતા. તેમના ચરિત્રો કથાનુયોગ, ૨૪ પુરાણ
 ને અન્ય શાસ્ત્રોમાં આપેલા છે. જેનોના બીજા વેદ
 રણાનુયોગ છે. તેમાં મિત્ર મિત્ર ભૂમિકાઓ ને યોગ્ય
 રીતે તથા આમાજીક વ્યવસ્થાના ધારા ધોરણે તેમજ
 પ્રાચીન સંબંધી નિયમોનું વર્ણન આપેલું છે. ત્રીજા
 રણાનુયોગનો છે, જેમાં ત્રણ લોકોનું વર્ણન. તથા
 નિવૃત્તિ વિગેરેનું વર્ણન છે. ચોથો વેદ દ્રવ્યાનુયોગનો
 છે. તત્ત્વ નિરૂપણ છે, તેમાં છ દ્રવ્ય, પંચાસ્તિકાચ, સમતત્ત્વ
 પદાર્થો તથા બીજા જૈન ધર્મના તત્ત્વોનું વિશેષ
 છે.

જૈનોનું સંન્યાસપદ.

મનુષ્ય જે સિદ્ધિ ઉચ્ચમાં ઉચ્ચ પદ ધારણ કરી શકે
 નિર્વાણ સંન્યાસી, એટલે નિશ્ચય મુનિનું પદ છે.
 મનુષ્ય સાધારણ મનુષ્ય જેવો ન રહી
 આગથી પદમાત્માના અંશભૂત થઈ જાય છે,
 ન સર્વોદ્ધૃષ્ટ દશાને પહોંચે છે, ત્યારે તેઓ
 * ૪૫૭ નંદીમાં મળતું જોવા માને છે. પણ.

સ્થામાં વિવાહ કરેલો હતો. પણ પછીથી ગૃહસ્થ ધર્મને છોડી
 દધને ધ્યાની અને તપસ્વીનું જીવન ગાળ્યું હતું, કેટલાક તો
 કુમારવયમાં સાધુ થઈ ગયા હતા. ૨૪ તીર્થકરના નામો આ
 પ્રમાણે છે:-વૃષભ, અજિત, સંલવ, અલિનંદન, સુમતિ, પદ્મપ્રભુ,
 સુપાર્શ્વ, અંદ્રપ્રભુ, સુવિધિનાથ, શીતળ, શ્રેયાંસ, વાસુપૂજ્ય, વિમ-
 બ, અનંત, ધર્મ, શાંતિ, કુંથુ, અરહ, મતિ, મુનિમુવ્રત, નમિ, નેમિ,
 પાર્શ્વ, અને વર્દમાન. બાર ચક્રવર્તી પણ સ્વર્ગમાંથી આવ્યા
 હતા, એમાંથી પણ કેટલાક તપસ્વીઓ થઈ મૃત્યુ પછી અનંત
 સુખના સ્થાનમાં-મોક્ષમાં ગયા હતા, કેટલાક સ્વર્ગમાં ગયા,
 અને કેટલાક જેમણે અશુભ જીવન ગાળ્યું હતું, તેઓ નર્કમાં ગયા.

આ બાર ચક્રવર્તીઓ હમેશા અંદર-અંદર લડાઈ
 કરતા હતા. તેઓ કેટલીકવાર ૯ વાસુદેવ ૯ બળવાસુદેવ અને
 ૯ બળરામોની સાથે પણ યુદ્ધ કરતા બ્રાહ્મણોના રામ જૈનોના
 બળરામોમાં આવી જાય છે, જેમકે કૃષ્ણ એ નવ વાસુદેવામાંના
 એક હતા, બ્રાહ્મણોએ પોતાના વિષ્ણુના દશ અવતાર પુરા

૬ અંદર અંદર લડાઈ કરતા હતા એમ કહેવું અયોગ્ય છે. કેમકે
 તેઓ એક બીજા પછી ધણા વખતે થયા છે. પણ તેઓ અન્ય સામાન્ય
 રાજાઓ સાથે યુદ્ધ કરતા હતા અને તેમને જીતીને છ ખંડો રાજ્ય
 ભાગવતા હતા.

X આ કથન પણ અયોગ્ય છે કેમકે તેઓ એક બીજા પછી
 ઘણા દુર્ગાંતરે થયા છે.

રા માટે આ બે નામોને પોતામાં ભેળવી લીધા. પણ જ્યાં
ધી તેઓ જાને મરીને નકડમાં ન ગયા ત્યાં સુધી પ્રાણયોગ
જાને દેવને પોતાનામાં ભેળવ્યા નહોતા. આ ૨૭ પુરુષો
મહાચક્રવર્તી હતા. તેમના ચરિત્રો કથાનુયોગ, ૨૪ પુરાણ
જાને અન્ય શાસ્ત્રોમાં આપેલાં છે. જેનાના બીજાં વેદ
વિદ્યાનુયોગ છે. તેમાં શિવ, શિવ ભૂમિકાઓ ને યોગ્ય
નેયમાદિ તથા સામાજિક વ્યવસ્થાના ધારા ધોરણો તેમજ
મન્ય આચરણ સંબંધી નિયમોનું વર્ણન આપેલું છે. ત્રીજાં
વેદ કંડુલાનુયોગનો છે, જેમાં ત્રણ લોકનું વર્ણન, તથા
કેમના નિરોધો વિગેરેનું વર્ણન છે. ચોથો વેદ દ્રવ્યાનુયોગનો
છે. જેમાં તંત્ર નિરૂપણ છે, તેમાં છ દ્રવ્ય, પંચારિતકાય, સમતત્ત્વ
જાને નવ પદાર્થો તથા બીજાં બેન ધર્મના વર્ણનું વિશેષ
વ્યાખ્યાન છે.

જેનોતું સંન્યાસપદ.

મનુષ્ય જે સૌથી ઉચ્ચમાં ઉચ્ચ પદ ધારણ કરી શકે
તે તે નિર્વોર્ણ સંન્યાસી, એટલે નિશ્ચય સુનિતું પદ છે. આ
અવસ્થામાં મનુષ્ય સાધારણ મનુષ્ય જેવો ન રહેતા પોતાના
ધ્યાનગણથી પરમાત્માના અંશનું ચક્ર બધ છે, જ્યારે તેમનું
ધ્યાન સર્વોત્કૃષ્ટ દશાને પહોંચે છે, ત્યારે તેઓ મૃત્યુના પડેલા ન

● ૧૫૫ નંબરના પાનડે જેનો માને છે. પણ સમય તે મેલું મળે છે.

પરમાત્મરૂપ થઈ જાય છે અને મોક્ષની અવસ્થા મેળવી લે છે. આ કાળમાં કોઈ સંપૂર્ણ નિર્વાણ મેળવી શકતા નથી; તેથી કોઈ મોક્ષ મેળવી શકતું નથી. સંપૂર્ણ નિર્વાણનું આચરણ બની શકતું નથી, *સ્ત્રીઓ મોક્ષ મેળવી શકતી નથી. ઠરોડા વર્ષ પછી ગળધાં મનુષ્યો અનેક જન્મો ધારણ કરી પછી સાધુ થશે અને મોક્ષ મેળવશે.

પણ સાધુ થવા પૂર્વે સાધુની યોગ્યતા પ્રાપ્ત કરવા સાડ અગીઆર પ્રતિમાઓનું વહન કરવું જોઈએ. આ પ્રતિમાઓએ ક્રમશઃ ચઢતા ૧૧ દરજ્જા, ભૂમિકાઓ છે. તે આ પ્રમાણે છે. - દર્શન, વ્રત, સામાયક, પૌષ્પ, સચિત વિરતિ, રાત્રિભોજનત્યાગ, બ્રહ્મચર્ય, આરંભવિરતિ, પરિશ્રદ્ધિવિરતિ, અનુમતિ વિરતિ, ઊત્કૃષ્ટવ્રત, જ્યારે મનુષ્ય સાધુ થાય છે ત્યારે તેને સંસાર સાથે કથું પ્રયોજન રહેતું નથી. તેમજ તે પૂણ્ય, પાપ, નેહી, બદી, બધામાં સમાન બાવ રાખે છે. એને સંસારની ઇચ્છાઓ અને તૃષ્ણાઓ ઉત્પન્ન થતી નથી. તેમજ તેનું કળપણ તે ભોગવતો નથી. તે કદી કોઈ પ્રત્યે રાગ કે દ્વેષ રાખતો નથી. કોઈને જાણ્યા શિવાય તે બધા દુઃખો સહન કરે છે. બાળ તરસથી તે વ્યાકુળ થતો નથી. અડવાડીઆ અને માસ અન્નવિના નિશાવી લે છે. જ્યારે તે જોજન કરે છે ત્યારે જે કાંઈ તેને મળે છે તે

* આ ચતુર્થેકો વિષય છે.

નમ્બા હવે કોઈ કાળે મોક્ષમાં જવાની વાત જનમાં નથી, અગત્યની જગ્યાએ જાય છે.

શરીર રસાણુનો હેતુ ગળી જમીલે છે. (આ રથને લેખક મહા-
 ય એમ કહે છે કે સાધુને ચહેતો શાક કે માંસ ગમે તે મળે
 લાપસુ લોજન કરી લે છે, આ કથન સર્વથા અપોચ્છ છે. મુનિને
 સંસાર સર્વથા નિષિદ્ધ છે. માંમતો બાળુએ રહ્યું પણ ભો-
 જનમાં વાળ સરખો હોય તો પણ તે અહાર તેઓ જમતા નથી.)
 ભને રહેવા માટે છાંયાવાળા મકાનની જરૂર નથી. ખુદા મેઠા-
 માં અથવા વૃક્ષતળે તેમને રહેવાનું સ્થાન છે. કશી ઇચ્છા
 તેમને રહી હોતી નથી તેથી તેઓ અન્ય મનુષ્યોથી દૂર અને
 ભવંર છવન આગે છે. ગિરુપુત્ર નગ્ન હોવા છતાં તેમને પવન,
 રસાહ, ગરમી, શરદીની કશી બીક રહેતી નથી. ગમે તેવા
 માનુષી વિશવધી તે અંજનો નથી મનુષ્યના શુભાશુભ કાર્યો
 માટે તે કશી ચિંતા રાખતા નથી. તેઓ કોઈ ઈતર મનુષ્યને
 મજાવા અભિજ્ઞાપા રાખતા નથી. તેઓ પોતાના સ્વરૂપ વિચાર
 ગિરાય અન્ય એકે રાગ દ્રેષનો બાવ રાખતા નથી. જેઓ
 પાત્રાના આત્મી બાવમાં નિમગ્ન રહે છે, તેમને સામાટે આ
 સંસારની અને તેની નિઃસાર ક્રિયાઓની ચિંતા રાખવી જોઈએ?
 આ પ્રકારે તપ, ધ્યાન તથા ઉપસર્ગ સદ્વાધી સાધુઓનું શા-
 રીરિક જાળ ધીરે ધીરે ક્ષીણ થતું જાય છે. સાધુનું શરીર અન્તઃસ-
 મયે ઠપ્પુરનો માફક હડો જાય છે. પૃથ્વી, જળ, અગ્નિ, વાયુ,
 જેનાથી આ શરીર બન્યું છે, બનેલું છે તે બધા છુટાપડી જાય છે.

આવી દશા લોગવ્યા પછી તેઓ સિદ્ધ લોકમાં જાય છે. અને સિદ્ધમાં મળી જઈ ત્યાં અનંત સુખને સદાકાળ લોગવે છે.

જૈનીઓમાં વ્યાવહારિક નિયમો.

જૈનીઓમાં વિશેષ કરીને હિંદુઓ અને ગ્રાહ્યોને અનુસાર ઘણાખરા નિયમો છે. શૈભ્યાશૈભ્યને લેઈ તેમનાથી પણ કાંઈક વધારે છે અને અંતર બાહ્ય શુદ્ધિના નિયમો એક જ છે. જૈનોના નિયમોમાં પણ મંત્ર અને ક્રિયા હોય છે. જનોઈ વિવાહ અંતર-સ્થાની ક્રિયા વિગેરે ગ્રાહ્યોની ક્રિયાને જૈનો માને છે. પણ તે ઉપરાંત જૈનો વિશેષ તે પાળે છે. બધી જાતીઓ ત્રણ દોરાની જનોઈ પહેરે છે જે તેમને ગુરૂઓ તરફથી બાલ્યાવસ્થામાં આપવામાં આવે છે. જૈનો સૂર્યાસ્ત પછી અને સૂર્યોદય પહેલાં લોજન કરતા નથી. જમવાનું કામ દિવસના વખતમાં જ થાય છે અને જીવનની બધી અવસ્થાઓમાં આ નિયમ દૃઢ રહે છે.

શ્રાદ્ધપિંડની બાબત માટે જૈનોમાં કોઈ દીવસ નિયત થયેલો નથી. એ બાબત ગ્રાહ્યોમાં બહુ આવશ્યક મનાય છે. જૈનોમાં મરનાર માણસના સળંગે ન ત્રણ દીવસ પછી કશું કરવાપણું રહેતું નથી.

આ લોકો હિંદુઓની માફક મસ્તક ઉપર ભસ્મલેપન

+ સુતકના નિયમો બાબત આ વિષય છે. અને તે મરનારની સાથેના સગપણના પ્રકાર અનુસાર લાંબા ટુંકા અંતર સુધી ચાલે છે.

તેથી પણ કપાળમાં કાંઈજ ન લગાડવું. તે અયોગ્ય સ-
 છે. તેથી તેઓ પણ ચંદનનું ટીલું કરે છે. કેટલાક લોકો
 સ્ત્રીના પૂર્ણ વખતે મસ્તક, ગરદન, પેટ અને સ્કંધ ઉપર
 લેગાવે છે.

સોજનના વિષયમાં તેઓ બ્રાહ્મણોથી અધિક નિયમબદ્ધ
 તેઓ માંસ મદિરાથી બીજાકુલ પરહેજ રહે છે. એટલુંજ
 પણ ગાંજર, કંદમૂળ વિગેરે વરકારીઓ જે બ્રાહ્મણો વિ-
 ખાય છે, તે વાપરતા નથી. આ પ્રકારે વિચાર રાખવાનું
 થાય છે કે જો તેની અંદરના છવેના પ્રાણનાથનો
 હ રાખે છે, તેથી તેમને ખાવા યોગ્ય વસ્તુઓમાં ચોખા
 દૂધ, ઉપરાંત આ તરફ (મૈસુર) કંકોળ છે. બ્રાહ્મણો ડુંગ-
 રો સોઈમાં બહુ ચોખથી ખાય છે, ત્યારે જો તેને બીજા
 ખાવા નથી. જો મધ (honey) બીભારીની અવસ્થામાં
 કરી ખાતા નથી.

આ લોકો જાતુઓના પ્રાણ નાથનો એટલો બધો બધ
 ને છે, કે તેમની ઓળખ ચોતાવા ઘરમાં દિંડુઓના સ્વાજ
 દ્વારા માર કરતા પહેલાં બહુ ધીર ધીર આડું કાઢી, જ્યાં
 જસારી રહેલા કીડાને દૂર કરે છે, જેથી લોપતી વખતે કાઢતા
 નાથ ન થાય તેજ માડક જ્યારે તે સ્ત્રી કરે છે: ત્યારે
 ધીરજ સાવધ નથી - એ વસ્તુની સંભાળ લે છે અને
 કોઈ કીડા નથી આવે તો બહુજ કામગીરી તેને હ.

પૂત્ર (બાહુબલીજી*) હતા. આ મૂર્તિ ઉભા આસનમાં વિજય-
બર રૂપે છે.

તેમની જ મૂર્તિ પહાડની નીચે મંદિરમાં પણ પ્રમાણ
દિગંબરરૂપે ઉપસ્થિત છે. દિવાલોની આગળ ખંડ છે. જેમાં
૨૪ તીર્થંકર તથા અન્ય અન્ય પૂજ્ય વસ્તુઓની મૂર્તિઓ છે.
આ વાત ધ્યાનમાં રાખવા જેવી છે કે ભેનીઓના મોટા મોટા
મંદિરોમાં પૂજવા યોગ્ય વસ્તુઓમાં ઘણા મોટા મોટા હાની
દિગંબર મૂર્તિઓ મળી આવે છે જે ઉપરથી એ વાત પ્રમાણિત
થાય છે કે આ મૂર્તિઓ તેમના નિર્વાણી સાધુઓની આરંભી
માટે ઉભી કરવામાં આવી છે.

તેની હોડો પ્રાણજ્ઞાની રીતિઓમાં દખલ કરતા નથી, તેમ જ એવું પણ કાંઈ કરતા નથી કે જેથી પ્રાણજ્ઞાનને કોઈ અમની રીતિઓમાં કાંઈ વિચલ પડે. પણ જો આ હોડો કોઈ પ્રકારની કચ્ચતા, વેગવત્તાની પ્રવૃત્તિ કરે છે. તો પ્રાણજ્ઞાન હોડો તેમની ઈર્ષા કરે છે અને તેમની પ્રત્યે અન્માન વૃત્તિ રાખતા નથી. જાણેના મનુષ્યમાં એવા કદ વિચાર બંધાઈ જાય છે, કે તેઓ કોઈપણ વાતમાં એકમત થતા નથી. એવા પ્રકારના અવિશ્વાસથી તેઓનાં જિજ્ઞાસા છે કે જો કોઈ કારણવાદ તેઓમાં

* विमान, मनुष्यी सारणी, विनिमय विधि आदि का विवरण देना
आवश्यक है। (अथवा विमान आदि का विवरण देना आवश्यक है।
उ. विमान विवरण देना आवश्यक है। अथवा विमान विवरण देना आवश्यक है।

એકબીજા પ્રત્યે સમ્માનિ ધાય તો પણ અંતરથી વિશ્વાસ ન-
મશે નથી. પણ ઉત્તરો અંતરંગમાં નિસ્કંર વધતો જાય છે.
એવી વાત પણ જાણવામાં આવી છે કે બ્રાહ્મણની જાતિ તેમની
નિઃસ્વ પ્રાર્થનામાં જીનોબોની વિરુદ્ધ બાવના રાખે છે. અને
જેનો પણ પ્રાતઃકાળમાં ઉઠ્યા પછી કહે છે કે “+બ્રહ્મહત્યમ્”
અર્થાત્ બ્રાહ્મણનો હત્ય થાયો.

આ પ્રકારનો આંતરીક દેવ તેમના પરસ્પરના કાર્યોમાં
દોષો પ્રગટ થાય છે. જે દેશોમાં બ્રાહ્મણોની ઉચ્ચતા છે ત્યાં
તેઓ જીનોને કવચ દેતા નથી. અને જ્યાં જીનોબોનું બળ છે
ત્યાં તેઓ બ્રાહ્મણના આડંબરને તોડી નાખવાની તથા તેમના
દેશને બદલો લેવાની ચેષ્ટા કરે છે; તેથી પૂર્વના બ્રાહ્મણોદ્ધાર
જેનોના પ્રાચિન પુરુષોને ઘણા પ્રકારના ક્રુષ્ણ અને હાનિઓ
પ્રેરેલી છે.

+ આ વાત પા.પા વિનાની છે. દોષનું શુરુ ક્રમજનું એ જીનપર્મના
પ્રાથમિક સિદ્ધાંતોથી ઉત્પન્ન છે.

ગુણ પ્રશંસા.

લેખક-શ્રીમાન મુનિ વિનયવિજયજી

“વ્યાખ્યાન સાહિત્ય સંગ્રહ” ની પ્રાસાદી.

પરોપકારાય સતાં વિનૃત્તિઃ “અત્યુક્તિની વિનૃત્તિ
(વૈભવ) ધીમતા કલ્યાણને આટલું હોય છે.”

નોત્સાન્યપિ રોચન્તે કાર્પાસસ્ય પલ્લાનિ મે।

વેપાં ગુણમયં જન્મ પેપાં ગુણગુણયે.

॥ ૧ ॥

“કપાસના ફળ સ્વચ્છદિત હોય છે, છતાં તે મને પ્રિય
હોય છે, દારણ કે, તેમજ ગુણમય જન્મ (મૂલ) ધીમતાના
મુલ લાભ દીકવાને માટે કલ્યાણી થાય છે.”

કલ્યાણના આશય જોવો છે કે, કદિ વસ્તુ નીચા હોય પણ
જે તે હો. કાપયેલી હોય તે તે આકર કરવા થાય છે, કેમકે
આત્મચરુ પીતરવત્તે એ સરવ મર્મ છે, અંધારી આત્મા
સરવજાય-પરચરુ પ્રિયતા અને સ્વસ્થ નિદામાં નિમગ્ન થતા
નથી; ત્યારથી કલ્યાણની પ્રાપ્ત થઈ શકતી નથી. કેમકે આત્મ
પુરુષ ધીમતાની આપણિમાં જન્મતા થાય છે. એ છે કે-

પુસ્ત્યાપિ જાયંતે સાધવસ્તીવત્સલાઃ ।

મદ્વાચ્ચા વિશેષેણ ગ્રીષ્મકાલે હિ સર્વજ્ઞાઃ ॥૨॥

આપુ પુરે પીઝને આપત્તિ આવે ત્યારે તીવ્ર વત્સલ ને છે. ગ્રીષ્મઋતુમાં મોટા વૃક્ષો વંધારે હીલા અને પહોવિત ને છે, એટલે તાપના વખતમાં પ્રાણીઓને છાંયાની જરૂર પડે તેથી તેમની તાપની આપત્તિ દૂર કરવાને વૃક્ષો નવપહોવિત ને છે. ૨

વળી તેમનો સ્વભાવ હમેશાં પરોપકારી હોય છે, અને એ જ અપુરે પોતાના અપકાર કરનારા માણુસ પર પણ ઉપકારી થાય છે. કહું છે કે-

અપકારિણ્યપિ પ્રાયઃ સ્વચ્છાઃ સ્વરૂપકારિણઃ ।

મારકેન્ધ્યોઽપિ કલ્યાણં રસરાજઃ પ્રયચ્છતિ. ॥૩॥

તેમ રસરાજ (પારો) પોતાને મારનારા પુરે પોતા જ કેલ્પાનુ કરે છે યાને આપણ ઉપચારમાં મારેલો પારો તેના માનાકને પણ નીરાળી કરે છે. તેમ સ્વચ્છ-પવિત્ર પુરે પ્રાયે પોતાના અપકારી ઉપર પણ ઉપકાર કરનારા થાય છે. ૩

આ બીજા સામાન્યજન સમાજ મઠે પણ દરમ છે, મિકે ઉપકાર ઉપર ઉપકાર કરવા તે વિશેષ નથી. આવી રીતે ઉપકાર કરનારને જુલો જાય છે તે મૃત્યુ જ નહીં સકાય અને પારો શાન્તીમાં તે તે મનુષ્યાર્થે પણ હીન મદુરે રાક્ષસ તરે

ગેય પ્રથમ ત્રણ ભુવનને ઓલંગે છે. સમુદ્રના મધ્યમાં પ્રવેશ કરે છે અને જળનો ભાર ઉપાડે છે, તેમજે પ્રાણી માત્રના દિવકારો પુરૂષો છે, તે બીજાને માટે શું નથી કરતાં ? (સર્વદા દિવાનદુજ હોય છે.) એટલુંજ નહિ પણ ઉત્તમ પુરૂષો પોતાને પીડા કરનારનો પણ ઉપકાર કરે છે. ૬

— યાજ્ઞવિષ્ણુનામપિ વિદધત્યુપકારમમજ્ઞાત્માનઃ ।

— ક્લમપિ કિં ન જનયતિ સૌરજ્યં કેતકીકુમુમ્ ॥ ૭ ॥

નિર્મલ હૃદયવાલા ઉત્તમ પુરૂષો પોતાને પીડા કરનારા મજ્ઞસોને પણ ઉપકાર કરે છે. કેતકીનું પુષ્પ માળા સાથે ખાંધીને શુદ્ધ હોય તો પણ શું તે સુગંધ નથી આપતું ? એટલુંજ નહિ પણ સત્પુરૂષો ત્રિપતિ લેગવીને પણ બીજાનો ઉપકાર કરે છે. ૭

— ઉપકારમેવ તનુતે વિપર્જનઃ સર્વેણો મહતામ્ ।

— પૂર્વગતો મૃતો વા નિર્દર્શનં પારદોઽન્ન રતઃ ॥ ૮ ॥

સત્પુરૂષોનો અમૂલ્ય વિપત્તિમાં આવે તો પણ તે મજ્ઞાઓનો ઉપકાર જ કરે છે. તે ઉપર મૂર્છિત કરેલો અથવા મારેલો પારો દર્શાવે છે. એટલે પારો પોતે મરીને પણ રાગી જનોના રાગને દૂર કરવાનો ઉપકાર કરે છે. ૮

— ઉપકૃતિસાહસિકતયા ક્લમપિ ગણયંતિ નો ગુણિનઃ
— જનયંતિ હિ પ્રકાશં દીપશિશ્વાઃ સ્વાંગદાહેન ॥ ૯ ॥

1. 凡在本行开立存款账户的客户，均可向本行申请开立定期存款账户。
 2. 定期存款账户的开立，须由客户填写《定期存款开户申请书》，并提供有效身份证件。
 3. 本行定期存款账户分为整存整付、零存整付、整存零付、零存零付四种类型。
 4. 定期存款的期限分为三个月、六个月、九个月、十二个月、十八个月、二十四个月、三十六个月、四十八个月、六十个月、七十二个月、八十四个月、九十六个月、一百零八个月、一百二十个月。
 5. 定期存款的利率按中国人民银行规定的利率执行。
 6. 定期存款账户的开立，须由客户本人或授权代理人办理。
 7. 本行定期存款账户的开立，须符合中国人民银行的相关规定。
 8. 本行定期存款账户的开立，须符合本行内部的相关规定。
 9. 本行定期存款账户的开立，须符合本行风险管理的相关规定。
 10. 本行定期存款账户的开立，须符合本行反洗钱的相关规定。

પૂર્ણ પદોપકારને માટે કહે છે, નહીં. પદોપકારને માટે વહે છે અને ગાયો પદોપકારને માટે ચરે છે, તેવી રીતે આ ધરીર પણ પદોપકારને માટે છે. ૧૧

રત્નાકરઃ કિં કુરુને સ્વરત્નૈર્વિધ્યાચક્ષ્ણઃ કિંકરિન્નિઃ કરોતિ ।
શ્રી સ્વસ્ત્રસ્વસ્ત્રમંત્રયાચક્ષ્ણઃ કિં પરોપકારાય સર્તા વિજ્ઞૂતિ ॥૧૭॥

રત્નાકર-સમુદ્ર પોતાના રત્નોથી શુ કહે છે? વિધ્યા-
કર્મ પૂર્વે પોતાનામાં હિમન ચર્વા હાથોથી વટે શુ કહે છે?
અને મંત્રપાઠ્ય પૂર્વે પોતાનામાં ઉગતા શ્રીમંદ-ચંદ્રને
પેલે છે ઉપયોગ કહે છે અર્થાત તેઓ પોને ઉપયોગ કરતા
નથી પણ બીજાઓના ઉપયોગને માટે તેઓ રહે છે. ૧૨

વસંતતિલ્લવા.

પદ્યકરં દિનકરો વિકલ્પી કરોતિ ચંદ્રો વિકાશયતિ વૈરયચક્ર-
પાત્રમ્ ।
માતૃયવિત્તો જગદધરોઽપિ જલં દદાતિ સંતઃ સ્વયં પરદિને
ચિદિત્તામિયોગાઃ ॥૧૮॥

અર્થના કાર્યો શિવાય સુર્ય કમળોના સમુદ્રને વિતરિત
કહે છે. આ કામજ્ઞાના સમુદ્રને ખીણવે છે અને તે કામ
આપે છે, તેથી કમળોના પાંદડાની મેઝે જ બીજાનું દિવ્ય દરવ
તેથી થાય છે ૧૮

વળી કહ્યું છે કે--સજ્જનોને પરહિત કરવામાં એવો
આદર હોય છે, તેવો પોતાનું હિત કરવામાં હોતો નથી.

માલિની.

ધવલ્લયતિ સમગ્રં ચંદ્રમા જીવલોકં
કિમિતિ નિજકલ્પકં નાત્મસંસ્થં પ્રમાર્ષ્ટિ ।
જુવનવિદિતમેતત્પ્રાયશઃ સજ્જનાનાં
પરહિતનિરતાના માદરો નાત્મકાર્યે ॥૧૪॥

અંદ્ર પોતાની કાંતિથી સર્વ જીવ લોકોને ઘોળે છે (ઉ-
જ્જવળ કરે છે) પરંતુ તે પોતાનામાં રહેલ કલંકને કેમ ઘોષ-
નાંખતો નથી? તે ઉપરથી એવો જગજ્ઞાનકર છે કે, પ્રાયે કરીને
ખીજીનું હિત કરવામાં તત્પર એવા સજ્જનોને પોતાના કાર્યમાં
આદર હોતો નથી. ૧૪

કેમકે—સાધુ પુરૂષો સ્વભાવથીજ પરહિત કર-
વામાં કટિબદ્ધ રહે છે. અને તેજ મહાન ગુણવત્તે તેઓ
પોતાનું જીવન ઉજ્જવળ કરી શકે છે કહ્યું છે કે—

મંદાક્રાંતા.

કસ્યાદેશાત્ કૃપયતિ તપઃ સપ્તસપ્તિઃ પ્રજાનાં
ઢાયાં કર્તું પથિ વિટપિનામંજલિઃ કેન વદ્ય

અન્યથ્યેતે નવનકમુચઃ કેન ચા વૃષ્ટિદેતો
 જાતિર્વેતે પરહિતવિષા સાધવો વદકદ્ધાઃ ॥ ૧૫ ॥

સૂર્ય કેની આજ્ઞાથી પ્રભાઓનો અધકારનો નાશ કરે
 । માર્ગમાં ડાંચાં કરવાને માટે વૃક્ષોને કાણ અંજળિ ભેડે છે ?
 તે વૃષ્ટિ કરવાને માટે નવીન મેઘની પ્રાર્થના કાણ કરે છે ?
 કાઈ નહીં) છતાં તે તેમનો પરમાર્થો સ્વભાવ છે. તેમ સાધુ
 રૂપો સરભાવશીલ બીજાનું હિત કરવાને કદી બદ્ધ થાય છે. ૧૫

અર્થઃ કદીયે તો સન્નજન પુરૂષો પ્રાણીઓને શુભ
 કરી પોતે દોષ બેઠાં રી લે છે. તે માટે કહેલ છે કે—

પદ્મ જાનુવિતરતિ કૌ મોદયંજોરુદાણાં
 શીતજ્યોતિઃ સરિદધિપતિઃ લગ્નંવૃષ્ઠિ પિયતે ।

વાદાં લોકાનુદકવિસૈસ્તર્પયત્યસ્તદેતુ

સાંહરોષં રચયતિ ગુણૈઃ રાજનઃ પ્રાણજાગમ્ ॥ ૧૬ ॥

જેમ સૂર્ય અસ્તનો હેતુ બની પોતાના કિરણોથી કંમળો-
 ને દર્શાવે છે. ચંદ્ર પોતે અસ્તનો હેતુ બની સમુદ્રને વધારે
 છે. મેઘ પોતે અસ્તનો હેતુ બની લોકોને પાણીની ઇલાશથી તૃપ્ત
 કરે છે. તેમ સન્નજન પુરૂષો બીજાને શુભ કરી પોતે દોષ
 બેઠાં રી લે છે. ૧૬

આ દલીલની વિશેષ પુષ્ટિ માટે હિતમ પુરૂષ બીજાને

ઉપયોગી સાધન ભૂત થવામાં કેટલું દુઃખ ઓહારે છે.
તે માટે કપાશનું દૃષ્ટાંત તપાસીએ.

શાર્દૂલવિક્રીક્તિ.

નિષ્પેષોઽસ્થિચયસ્ય દુઃસહતરઃ પ્રાપ્તસ્તુલારોહણં

ગ્રામ્યસ્ત્રીનસ્વચુંવનવ્યતિકરસ્તંત્રીપ્રહારવ્યથા ।

માતંગેક્ષિતગંડવારિકાણિકાપાનં ચ કૂર્ચાહતિઃ

કાર્પાસેન પરાર્પસાધનત્રિયૌ કિં કિં ન ચાંગીકૃતમ્ ॥૧૭॥

પ્રથમ અતિ દુઃસહ એવા અસ્થિચયનું પેશણ એટલે
કપાસનાં ફળ (ઠાલાં) ને તોડી ફેલવામાં આવે છે તે, પછી
તુલારોહણ એટલે તેને ત્રાજવા ઉપર નાંખી તેળવામાં આવે
છે. તે પછી ગાસડાની સ્ત્રીઓ તેને નખવડે તૂણે છે. તે પછી
તેની ઉપર તંત્રી-તાંતના પ્રહારની પીડા થાય છે, એટલે પીંજ-
વામાં આવે છે. તે પછી ચંડાળ લોકો તેની ઉપર પાણીના કે-
ગળાની ઢણીઓ નાંખે છે, તેવા જળનું તેને પાન કરવું પડે છે,
અને તે પછી તેની ઉપર કૂચડાના આઘાત થાય છે, આટલા
વાના બને છે, ત્યારે કપાસનું વસ્ત્ર થાય છે. પછી તે વસ્ત્ર લો-
કોના ઉપયોગમાં આવે છે. આ ઉપરથી સંગ્રજવાનું કે, બીજા-
ના ઉપયોગને માટે કપાસે શું શું સહન નથી કર્યું ? હિતમ
પુરૂષો પણ બીજાના ઉપકારને માટે અનેક કષ્ટો સહન કરે છે.

આ સાધુ પુરુષના ગુણનાં બધારણ ઉપરથી તેમના પ્રત્યે
નિમિષભંગની પૂર્વર શુદ્ધિ હોય તે સ્વાભાવિક છે, છતાં જન-
વશાવેશી પ્રકારનાં હોતા નથી. ચાચકર કહે છે કે છતાં
મની ગણના બધી અને અમની એમ બે પ્રકારે વહેંચાયેલી
અરણ્ય છતાંમાનો સ્વભાવ શુદ્ધિથી તદ્દન બે નસિયો
ધે છે અને તેથી—

यो यस्य न जानाति स तमेव निंदति.

(જેના ગુણને જે માણતો નથી, તે તેની નિંદા કરે છે.)

उपजाति.

न वेत्ति यो यस्य गुणप्रकर्षं स तं सदा निंदति नाभ चित्रम् ।
यथा किरांती करिकुंभजातां मुक्तां परित्यज्य विभर्ति गुंजाम् ॥ ૧૮ ॥

“શીલડી હાથીના કુંભાસ્થળમાંથી ઉત્પન્ન થયેલું મોતી
બીડી દઇ ચલોડીને ધારણ કરે છે તેમ, જે માણસ જેના ગુણના
લક્ષ્યને માણતો નથી, તે માણસ તેની નિંદા કરે તેમાં કાંઈ
પણ આશ્ચર્ય નથી.”

આવી રીતે બે કહર માણસ અવરણ કરે તેથી ખેદ કરવો
હી. કરણ કે તેવી અવગણી ઉડતાં જાનીના પાપ નાશ પામે
છે અને આત્માનો ઉત્કર્ષ પામ્ય છે. વ્યવહારમાં પણ સદા
જામીવાત્સલ્ય કરનાર પોતાના બિસાદને શ્રેષ્ઠ કરવા માટે તે

ભવિ હોયોથી વિમુખ રહેવા માગે છે. અને “પોતાનું જ માફ”
તેવા વિચારમાં પારકા ઉત્તમ વિચારોને તપાસવામાં પણ કાનિ
સમરે છે. ખરું કહીએ તો આ તેમની એકપક્ષીય અંધ-
શ્રદ્ધાના છે. તત્ત્વ જાણનારે તો સર્વ દિશામાંથી સંશોધન કરી
સાફ શોધી કાઢીને “સાફ હોય તે માફ” કરી લેવું જોઈએ
છે. દરેકને દરેક આગતમાં વિચાર કરવાને હક્ક છે અને તે
હક્ક હુડી લેવો એ અન્યાય છે. તેથી સાધુ પુરુષો તેવી ભુલ કરી
પણ ચલાવતા નથી. પરંતુ અર્વામાંથી તત્ત્વ તપાસી શ્રેષ્ઠ વ-
સ્તુ સ્વીકારે છે. અને બીજાની નીંદા કરતા નથી, પણ કંપના
કરે છે તથા તેના પ્રત્યે અને તેમના એકદમિ જાવ પ્રત્યે ક્યાનો
દ્રષ્ટિથી જુએ છે. આટલું છતાં પોતાના જાંબા પ્રકાશને જાહેર
માં લાવવા ને તેઓ હર સંદેશ પ્રેરે છે તો તેમના કાનના પ્ર-
ભાવે સદાનુ પુરુષો આત્મા ગ્રહણી તેવા પુરુષને કાંઈ હાનિ
પહોં નથી. પણ જાંબાનેજ લુકાચાન કાચ છે. કેમકે—

દંડવજ્રા.

યવાપિ કૃવાપિ મરંતિ હંસા હંસા ધરોમંદન્મંડનનિ ।

દાનિન્તુ તેસાં ઠિ ભગેદાપ્યાં વેસાં હસાઝેઃ સદ્ વિવર્ણયાઃ ।૨૧

હંસા એટલે પાવ હંસ ત્યાં તેઓ પૃથ્વી મંડલમાં આગમ-
ણ હંસ થાય છે. પણ તે જે દરેક દેશને તે દેશના નિર્લેપ કાચ
એ ને એ દેશને એ દેશની અર્જોર હંસી. એટલે કે—

તે શોભા રૂપ થશે; પણ જે સરોવરમાંથી ચાંચ્યાં જશે, તે
 સરોવરની શોભા ઘટશે. તેથી સરોવરને હાનિ છે, હંસોને
 નથી. તેવી રીતે જેમની પાસેથી સજ્જન પુરુષો ચાંચ્યા જશે,
 તેઓને હાનિ થશે, સજ્જન પુરુષોને તો કાંઈ પણ હાનિ
 થશે નહીં.

આ હકીકત માટે એક અન્યોક્તિ છે કે—

વસંતતિલ્લકા.

અસ્માન્ વિચિત્રવપુષ્પ સ્તવ પૃષ્ઠલગ્નાન્
 કસ્માદ્દિમુંચતિ ભવાન્ યદિવા વિમુંચ ।

રે નીલકંઠ ગુરુદાનિ રિયં તર્વં

મૌલી પુનઃ સિતિભૃતો ભવિતા સ્થિતિર્નઃ ॥ ૨૨ ॥

પીછાએને છોડી દેનારા મથૂરને તેના પિછાએ કહે છે કે
 'હિ મથૂર, વિચિત્ર-રંગ બેરંગી સ્વરૂપવાળા અમારા વારા પૃષ્ઠ
 માળે વળગ્યા છીએ, છતાં અમાને તું સામાટે છેડી દે ?
 અથવા તું બલે છોડી દે, તેથી કાંઈ અમારે હાનિ થવાની નથી
 પરંતુ તેથી તને પોતાને ગ્રાંથી હાનિ થવાની છે. અમારી સ્થિતિ
 તો નાશના મુગટ ઉપર થશે. આ ઉપરથી સમજવાનું કે, જે
 સજ્જનના સદવાસ છોડી દે છે, તેનેજ ગ્રાંથી હાનિ થાય છે,
 સજ્જનને તો જ્યાં જશે ત્યાં માન મળશે જ.

ઉપર કહેલા આશય ઉપર ગળે દ્રવી બીજી અર્થે તો જોડે

દાનાર્થિનો મલુકરા યદિ કર્મનારે

દૂરીકૃતાઃ કરિવેણ મદાંધવુક્ત્યા ।

તસ્યૈવ ગંડયુગમંડ નદાનિરેણ

મૃગાઃ પુનર્વિક્રમપદ્મને ચરંતિ ॥ ૨૪ ॥

મદાંધ બુદ્ધિવાળા ગળે દ્રે દાન (મદ) ના અર્થે વિના
જમરાઓને પોતાના કલ્પતાપથી દૂર દરી દીધા, તેથી તે ગળે
દ્રને પોતાના બંને ગંડ સ્થળની ચોક્કામાં હાનિ થઈ છે. જમ
રાઓને કાંઈપણ હાનિ થઈ નથી, કારણ તે જમરાઓ તો નિઃશય
પામેલા કમળોના વનમાં વિચરશે. તે ઉપરથી સમજવાનું કે,
જેઓ મદથી દાનની પ્રવૃત્તિ કરનારા ઉત્તમ પાત્રોને વિશુદ્ધ કરે
છે-પાછા વાળે છે, તેથી તે પાછા વાળનારને અપદીસિ મદાથી
હાનિ થાય છે, જે પાત્ર છે, તેમને તો બીજે સ્થળે પણ હાનિ
માન મળશે. ૩

વળી તે ઉપર શેલડી બને જોડેના પ્રત્યક્ષ જોવા છે કે

મનદર છંદઃ

શેલડી કહે છે હું મધ્યે જા ચાકરને,

શું મધુ જે તારા જોવા આકર ન સ્થાપ્યો

દેવે તેના સ્થાનને તને ન અધિકાર આપ્યો

જેથી મુજબથી જેની આગર ઉપાસ્યો

શ્રીમદ્ભગવદ્ગીતા

આત્મા અને શરીર એક પદાર્થ છે તો કેટલું
સાધારણ જોઈ શકાય તેમ જાણવું સંભવ છે;
અર્થાત્ એક જ આત્મા અને શરીર બન્ને
કેટલું તો એક જ આત્મા વિધિ વિધે વ્યાપી.

આત્મા ઉપરથી જુઓ એક જ આત્મા માટે
કેટલું જાણી શકાય તેમ જાણવું સંભવ છે;
જુઓ એક જ આત્મા ઉપરથી
જુઓ એક જ આત્મા ઉપરથી
જુઓ એક જ આત્મા ઉપરથી
જુઓ એક જ આત્મા ઉપરથી
જુઓ એક જ આત્મા ઉપરથી
જુઓ એક જ આત્મા ઉપરથી
જુઓ એક જ આત્મા ઉપરથી

આત્મા પ્રસંગે એક જ આત્મા ઉપરથી
જુઓ એક જ આત્મા ઉપરથી
જુઓ એક જ આત્મા ઉપરથી
જુઓ એક જ આત્મા ઉપરથી
જુઓ એક જ આત્મા ઉપરથી
જુઓ એક જ આત્મા ઉપરથી
જુઓ એક જ આત્મા ઉપરથી
જુઓ એક જ આત્મા ઉપરથી

અનુષ્ટુપ્.

यद्यपि स्वच्छभावेन दर्शयत्ययुधिर्मणीन् ।

तथापि जानुदघ्नोऽयमिति चेतसि माकृथाः ॥ ૨૪ ॥

દે મનુષ્ય ! સમુદ્ર પોતાની સ્વચ્છતાથી અંદર રહેલા મહિષોને દર્શાવી આપે છે, તે ઉપરથી તારે જોમ ન સમજવું કે, “ આ સમુદ્ર હીચણુ જેટલો ઉંડો છે.”

ઠંડેવાનો આશય એવો છે કે, કેઈ મહાત્મા પોતાના હૃદયની નિર્મળતાથી-સરળતાથી પોતાનો આશય જણાવી આપે, તે ઉપરથી જોમ ન સમજવું કે, તે મહાત્મા ગંભીર અથવા દીર્ઘદર્શી નથી. મહાત્મા પુરૂષ ઉપર તેની લઘુતાની શંકા કરવી જ નહીં.

ત્રાર્યા.

यदिनाम सर्पपकणं शक्रोति करी करेण नादातुम् ।

इयंतैव तस्य ननु किं पराक्रमग्लानिरिह जाता ॥ २५ ॥

કહિ હાથી પોતાની શુંઢવડે સર્પવના કાણુને ગ્રહણ કરી શકે નહીં, તેટલા જ ઉપરથી શું તેનામાં પરાક્રમ ઓછું છે, એમ સમજવું ? આ ઉપરથી સમજવાનું છે કે, જે મહાત્મા પુરૂષ હોય તે હુદ્ર-હલકા વિષયમાં પ્રવૃત્તિ કરતા નથી; તેવી હલકી પ્રવૃત્તિ કરવામાં તેમનું સામર્થ્ય ન હોય. તેથી તેમનામાં લઘુતાની શંકા કરવી નહીં.

પરંતુ ખાસ કરીને સ્વભાવથી મોટા પુરૂષોમાં (મહા) તેજ જ્ઞવાનું છે, તેમની મૂર્તિ જ્ઞવાળી નથી. કેમકે-

તો પણ શોભા આપે છે અને ગંધેડો પુષ્ટ હોય તો પણ શોભા આપતો નથી. ૧

આ સર્વે હકીકતનો વિચાર કરવા પછી એટલું તો સહજ સમજી શકાશે કે, ગુણવાન ગમે ત્યાં છાનો રહે તો પણ તે પોતાના ગુણોથી પ્રકાશિત થાય છે. કેમકે-
આર્યા.

વિષમસ્થિતોઽપિ ગુણવાન્ સ્ફુટતરમાભાતિ નિજગુણૈરેવ ।

જલ્લનિધિજલમધ્યેઽપિહિ દીપ્યંતે કિં ન રત્નાનિ ॥ ૨૮ ॥

“ જેમ રત્નો સમુદ્રના જળની અંદર રહેલા છે તો પણ તે પ્રકાશી નીકળે છે તેમ ગુણવાન માણસ વિષમ સ્થાનમાં રહ્યો હોય તો પણ તે પોતાના ગુણોથી સ્ફુટ રીતે બહાર નીકળે છે.

એટલું જ નહિ પણ કેટલાએક પદાર્થો અમુક વખતે આછા થવાથી જેમ શોભે છે, તેમ મહાત્મા પુરુષ કસાવાથી ઉત્કૃષ્ટતાને પ્રાપ્ત કરે છે. કહ્યું છે કે-

શિશ્વરિગો.

મણિઃ સ્નાણોલીઢઃ સમરવિજયી હેતિનિહતો,

મદક્ષોણો નાગઃ શરદિ સરિતઃ શ્યાનપુલિનાઃ ।

કલ્પશૃંગાદઃ સુરતમૃદિતા ચાલવનિતા
 ઘનિમ્ના શોભંતે ગલિતવિમલાશ્વાર્ષિણુ નૃપાઃ ॥૨૯॥

શરણથી છેલેલો મલિ, રણસૂમિમાં હથીઆરોથી વાયલ
 થયેલો વિજયી વીરનર, મદથી ક્ષીણ થયેલો હાથી, શરદઃક્રતુમાં
 ક્ષુદ્રાઈ બયેલા કાંડાવાળી નદી, અવશેષ કળાવાળો બીજનો અંદ્ર,
 મીડામાં ગદાનિ પામેલી બાલ વનિતા અને ચાચકેને કાન આપી
 વેશવ રહિત થયેલા રાજાઓ એ બધા એણા ચવાથી ચોલે છે.

તો પણ શોભા આપે છે અને ગંધકો પુષ્ટ હોય તો પણ શોભા આપતો નથી. ૧

આ સર્વે હકીકતનો વિચાર કરવા પછી એટલું તો સહજ સમજી શકાશે કે, ગુણુવાન ગમે ત્યાં છાનો રહે તો પણ તે પોતાના ગુણુથી પ્રકાશિત થાય છે. કેમકે—
આર્યા.

વિષમસ્થિતોઽપિ ગુણવાન સ્ફુટતરમાભાતિ નિજગુણૈરેવ ।
જલનિધિજલમધ્યેઽપિહિ દીપ્યંતે કિં ન રત્નાનિ ॥ ૨૮ ॥

“ જેમ રત્નો સમુદ્રના જળની અંદર રહેલા છે તો પણ તે પ્રકાશી નીકળે છે તેમ ગુણુવાન માણસ વિષમ સ્થાનમાં રહ્યો હોય તો પણ તે પોતાના ગુણુથી સ્ફુટ રીતે ઝલકી નીકળે છે.

એટલું જ નહિ પણ કેટલાએક પદાર્થો અમુક વખતે બાહ્ય થવાથી જેમ શોભે છે, તેમ મહાત્મા પુરુષ કસાવાથી ઉત્કૃષ્ટતાને પ્રાપ્ત કરે છે. કહ્યું છે કે—

શિશ્વરિણી.

મણિઃ શાળોલીઢઃ સમરવિજયી હેતિનિહતો,
મદક્ષોળો નાગઃ શરદિ સરિતઃ શ્યાનપુલિનાઃ ।

કલ્પવૃક્ષ: સુરતમૃદિતા ચાલવનિતા

વનિન્ના શોભંતે ગલિતવિખવાથાર્ધિનૃ નૃપા: ॥૨૯॥

શરણધી છેલેલો મલિ, રણભૂમિમાં હથીઆરથી ઘાયલ
વેલો વિજયી વીરનર, મદથી ક્ષીણ થયેલો હાથી, શરદઋતુમાં
પ્રાપ્ત થયેલા કાંડાવાળી નદી, અવશેષ કાંડાવાળો બીજનો વૃંદ્ર,
તેકામાં જ્વાળિ પામેલી બાલ વનિતા અને ચાચકેને કાન આપી
જિવ રહિત થયેલા રાજાઓ એ બધા બોધ થવાથી શોકે છે.

જૈન જનરલ બુકડેપો.

જૈન લાઇબ્રેરીઓ ચોતાના ખાનગી વાંચન માટે તેમજ જૈન લાઇબ્રેરીઓ માટે તેમજ લાહાણી-પ્રજાવના કરવા માટે બુદ્ધે બુદ્ધે સ્થળેથી પુસ્તકો મંગાવવા પડતાં હોવાથી ખર્ચ વધવા સાથે વખત જવા છતાં પુસ્તકો સંગ્રહ થતી નથી. તેથી અમે જૈન જનરલ બુકડેપો અંતે જૈન ઓપીસ સાથે જોડી છે તેમાં કોઈપણ સંસ્થા-મંડળ-સભા કે વ્યક્તિ વરફાથી છપા-એલ જૈન ધર્મને લગતું કોઈપણ પુસ્તક મળી શકશે.

અમારી બુકડેપોમાં મળતા પુસ્તકોનું પ્રાઈસ લીસ્ટ તૈયાર થાય છે. માટે જેમને બુકો વેચવા આપવાની હોય તેમણે પણ જલદી લખવું કે જેથી તેમના સંબંધે જાહેરાત થઈ શકે અને તે ખખર સૂચીપત્રમાં દાખલ કરી શકીએ.

અમારી ડેપોમાં પર્યુષણની દરેક જાતની ઠંઠાત્રીઓ તથા દીવાળીના દરેક જાતના ફેશનેબલ મુખારક પત્રો પણ મળે છે.

જૈન તિર્થો-મુનિવર્યો-જૈન ગ્રંથસ્થો વગેરે દરેક પ્રકારના ફોટા-નકશા અને ચિત્રોપણ રાખવામાં આવે છે.

ગુલાબચંદ લલુભાઈ શાહ.

મેનેજર જૈન જનરલ બુકડેપો

ભાવનગર.

તાકીદે નામ નોંધાવો.

ઉપાય છે ?

ઉપાય છે ?

શ્રી મૂર્તિમંત્રનઃ પ્રશ્નોત્તર.

અનાદિ કાળથી ચાલતા આવેલા શુદ્ધ મૂર્તિ પૂજનને
કેવળ કરનારા કેટલાએક ધર્મ ધ્વંસકો હાથમાં પોતાની
કેમવળામાં બોળા લોકોને કસાવવા પ્રયત્ન આદરી તેઓને
જ્ઞાન શુન્ય પલ્લે ધર્મ બ્રષ્ટ કરી સ્વપરના આત્માને મલીન
અનારે છે, તેવા ધર્મઢોંગી નિંદકોએ કરેલ અનેક કૃતકોત્તર
સોંકરો શુભિતદાતા તથા આશ્રાધારે એવું તો યથાર્થ રીતે
સંપ્રાધાન આ પ્રથમાં કરવામાં આવેલ છે કે જેથી પાકક
મહાશય ઉપરુક્ત કુપંથીઓનું ખોટું ધર્તીંગ જ્ઞાનચક્રથી
એકને તેને વિલાંગલી આપી સ્વયં પક્ષને પ્રદલ્લ કરયો. કેમકે
જ્ઞાનરૂપી સૂર્યની સામે અજ્ઞાનાધંકાર સ્વતઃ પલાયન કરી
ભય છે. વાસ્તે જો આપ ખરેખરા મૂર્તિ પૂજક હો અથવા તો
તે વિષે કંઈ સંશય રહેતો હોય તો એકદમ વગર વિલંબે
પૂર્વોક્ત પુસ્તકથી તેનું નિવારણ કરી શુદ્ધ માર્ગને પીછાળી
માનવદેહને સદ્ગ કર્યો તથા દરેક જૈન વિષાક્રમ, કન્યાગ્રામ્ય,
બાળાશ્રમાદિ સંસ્થાઓમાં આ અમૂલ્ય પ્રથમે પ્રચાર કરવી
નાણુક વચના બાળકોપર સ્વયં ધર્મની રક્ષા છે. ૫ ૫૨ થી
તેમાં સ્થિર કરાવશે.

અનેક વિદ્વાન મુનિ મહારાજોએ. ઉત્તમ અભિપ્રાય
મેળવનાર આ પુસ્તક લક્ષ્મણ સ્વામી મહારાજે કરેલું વચરે
પાતાનું શુદ્ધ સર્વ શુભરૂપી સ્વરૂપમાં હું સમયમાં બહાર

જૈન જનરલ બુકડેપો.

જૈન લાઘ્યોને પોતાના ખાનગી વાંચન માટે તેમજ જૈન લાઘ્યિરીઓ માટે તેમજ લાહાણી-પ્રભાવના ઈસ્વા માટે બુદ્ધે બુદ્ધે સ્થળેથી પુસ્તકો મંગાવવાં પડતાં હોવાથી ખર્ચ વધવા સાથે વખત જવા છતાં પુરતી સગવડ થતી નથી. તેથી અમે જૈન જનરલ બુકડેપો અત્રે જૈન ગ્રાંથીસ સાથે ખોલી છે તેમાં કોઈપણ સંસ્થા-મંડળ-સભા કે વ્યક્તિ વસ્તુથી છપા-એલ જૈન ધર્મને લગતું કોઈપણ પુસ્તક મળી શકશે.

અમારી બુકડેપોમાં મળતા પુસ્તકોનું પ્રાર્થસ લીસ્ટ તૈયાર થાય છે. માટે જેમને બુકો વેચવા આપવાની હોય તેમણે પણ જલદી લખવું કે જેથી તેમના સંબંધે જાહેરસ્ત થઈ શકે અને તે ખજાર સૂચીપત્રમાં દાખલ કરી શકીએ.

અમારી ડેપોમાં પર્યુપણની દરેક જાતની ઠંકોત્રીઓ તથા હીવાળીના દરેક જાતના ફેશનેબલ મુખારક પત્રો પણ મળે છે.

જૈન વિદ્યો-મુનિવર્યો-જૈન ગ્રંથસ્થો વગેરે દરેક પ્રકારના ફોટા-નકશા અને ચિત્રોપણ રાખવામાં આવે છે.

ગુલાબચંદ લલુભાઈ શાહ.

મેનેજર જૈન જનરલ બુકડેપો

લાવનગર.

તાપ્રોદે નામ નોંધાયો.

છપાય છે ?

શ્રી મૂર્તિસંનન પ્રશ્નોત્તર.

આદિ કાંઈથી આલના આવેલા શુદ્ધ મૂર્તિ પૂજનને
રેનેસા દેવતાએક ધર્મ પ્રસંગે દાસગાં પેનાની
દેવતા સોડેને કરાવવા પ્રયત્ન આદરી તેઓને
શુદ્ધ પતે ધર્મ પ્રદ કરી સ્વપરના આત્માને મક્કીન
તેના ધર્મ ટાંગી નિંદકોએ કરેલ અનેક કુતકોન
પુનિવદાસ તથા સાઆધારે એવું તો યથાર્થ રીતે
પ્રયમાં કરવામાં આવેલ છે કે જેથી પાડક
ઉપરુકત કુપ્રધીઓનું જોડું ધર્મીમ જ્ઞાનચક્રુથી
વિભાજીથી આપી અત્યંત પ્રશ્ન-પ્રહણ કરશે. કેનકે
સૂચની સામે અજ્ઞાનાપકાર-સ્વતઃ પલાયન કરી
વાસ્તે એ આપ અરેખરા મૂર્તિ પૂજક હો અથવા તો
દાંધ સાંચય રહેતો હોય તો એકદમ વગર વિલંબે
પુજાકથી તેનું નિવારણ કરી શુદ્ધ મોર્મને પીછાણી
નિવેદને સદ્ગુણ કરશે તથા હરેક જીન વિદ્યાલગ, કન્યાશાળા,
મોર્મમાદિ સંસ્થાઓમાં આ અમૂલ્ય પ્રાપ્તો પ્રચાર કરાવી
વચના આજકોપર અ.ય ધર્મની સજ્જડ છાપ પડાવી
મો રિધર કરાવશે.

અનેક વિદ્વાન સુનિ મદારાજઓના હિતમાં અભિપ્રાય
પ્રવનાઈ આ પુસ્તક લખખગ આડા, ત્રસુસો કરેતાં વધારે
નાનું શુદ્ધ સરલ શુજ્ઞાતી ભાષામાં હુંક સમયમાં બદાર.

પડશે. જેના અંગાઉથી બ્રાહ્મકો પાસેથી કીમતના માત્ર બાર
આના તથા પાછળથી રૂ. ૧) લેવામાં આવશે. પોસ્ટેજ સુદ
સેંદ્રકો નામ આવી ચુક્યા છે. માટે આપ પણ વિલંબ ન કરશો
જેથી પસ્તાવું ન પડે.—

લી. કૃપાકાંક્ષી.

શાહ અતુભૂજ દેવશીભાઈ

(પ્રાગધરા નિવાસી)

(હાલ) હેડ માસ્ટર શ્રી જૈન સ્કુલ.

સુ. બીકાનેર Y. B. Rry.

મીમીસ-ડોક્ટર શાશી-નુ

પ્રદર વિનાશક.

શ્રીઓના ગુપ્ત દરદોની અઠસીર દવા. હબરો શ્રીઓ અને
મિડરાઈફો આ દવા. હમેશાં લેવા અને ઘરમાં રાખવા લાલામણ
કરે છે. અને જ્યારે કોઈપણ પ્રકારના પ્રદરો, અટકાવ સાફ ન
આવે, પેડુનો દુખાવો, લોહીવા, (નળખાઈ) કસુવાવડ, ગ-
ર્ભાશયનો સોજો, છોડ, વીગેરે અડચણો માલમ પડે છે, ત્યારે
તરતજ પ્રદર વિનાશકનો ઉપયોગ કરે છે. માત્ર આઠજ
દિવસમાં વિજળીક વેગે તેની અસર થતાવે છે, અને શરીરને
તન્દુરસ્ત થતાવે છે. ખાત્રી માટે અજમાયેશના આઠ પડીકા
(રૂ. ૧-૬-૦) અંગાવો—

ખાટલી-૧-ની કીમત રૂ. ૨-૮-૦ પોસ્ટેજ ૦-૪-૦ વધુ.

પ્રદર વિનાશક ઓફીસ.

અંભાત—(ગુજરાત)

એક જ એક પ્રેમ છે કે જે દેખેલા ભેદનું કામ પૂરું પાડી શકે છે. કેમકે તે તદ્દન સુધરેલી હળની નવી મચીનરીથી મોટા વો-સ્તારમાં હિલ્લું કરવામાં આવેલ છે. અને જથ્થાબંધ માણસો-થી કામ ચાલી રહ્યું છે.

વળી તેમાં:-

અગ્રેજી-શુજરાતી-હાંકિ

અ

મથુ પ્રકારની લીપીમાં-અને વળી.

હક પક-ભોમ પક-પતકો-કેમો-કઠોની-હુડી-એક વગેરે સર્વે હરેક જાતના એક રંગમાં અને ઘણા રંગમાં છપાય છે.

ફાટાનું કામ પંચ-ચાય છે.

છાપવાને માટે ભેદવા રફ અને ગ્લેસ ઉદર સ્તલથી છેક ૮૦ સ્તલ સુધીના ટેમી-સાયલ-સુપરસાયલ-કાઉન-કુલેન-ડગલ-કુલેન-રંગીન વિવિધ ફેશનનો-કાર્ડ બોર્ડ-આર્ટ પેપર-કલરી-મ રેડો વગેરે હરેક જાતના કાગળો પ્રેસમાં જ મેળે છે.

બાઈડીમ વર્ગ

પાકુ-કાચુ-ઇમોર્જીંગ-ગ્રીડીંગ અને પોલિટ ફેશનનું હરેક ચાપ છે, અને તે માટેના રેડા બોર્ડ-કપલ-સોનેરી, રૂપેરી, અને રંગ જે રંગી ક્રીંગલ ડબલ, રજાન; અને માલગર, બોડી પેપર એ સર્વે પ્રેસમાં જ કાપેલ છે.

લખો-મેનેજર આનંદ પ્રેમ, ભાવનગર.

આનંદ.

તેન પ્રજા માટે અધ્યાત્મ-ન્યાય-અને દ્વિતીયો સારીના નિયમો
 યોગ્યતાથી કલમથી અર્જાતું આ એકજ માનિક અનુ. અને
 અર્જાતું છે. તેમાં આવતો હોય પણ નિયમ તમે લાગુ પડે નિ-
 વાય હોયો નહિ, દર વર્ષે હિમતા બેઠ અપાય છે. છતાં પ્રિમા-
 માય રૂ. ૧૫ રૂપાણ માફ.

SECRET

५३५—(विश्व-मार्ग)

(continued)

"ALL AMERICAN MEN."

[illegible]

1. 1950年10月1日，中华人民共和国成立。

2025

જૈન જનરલ બુકડેપો.

જૈન લાઇબ્રેરીને પોતાના આનગી વાંચન માટે તે જૈન લાઇબ્રેરીઓ માટે તેમજ લાહોલી-પ્રસાદના કરવા બુદ્ધે બુદ્ધે સ્થળેથી પુસ્તકો મંગાવવાં પડતાં હોવાથી વધવા સાથે વખત જવા છતાં પુસ્તકો સંગ્રહ થતી નથી. અમે જૈન જનરલ બુકડેપો અંતે જૈન ઓફીસ સાથે ખોલે તેમાં કોઇપણ સંસ્થા-મંડળ-સભા કે વ્યક્તિ વરુદ્ધી કે એલ જૈન ધર્મને લગતું કોઇપણ પુસ્તક મળી શકશે.

અમારી બુકડેપોમાં મળતા પુસ્તકોનું પ્રાર્થસ તૈયાર થાય છે. માટે જેમને બુકો વેચવા આપવાની હોય તે પછુ જલદી લખવું કે જેથી તેમના સંબંધે જાહેરસ્ત શકે અને તે ખબર સૂચીપત્રમાં દાખલ કરી શકીએ.

અમારી ડેપોમાં પર્યુપણની દરેક જાતની ઠંકાત તથા દીવાળીના દરેક જાતના ફેશનેબલ મુખારક પત્રો મળે છે.

જૈન તિર્થો-મુનિવર્યો-જૈન ગ્રંથસ્થો વગેરે દરેક પ્રકાર ફોટા-નકશા અને ચિત્રોપણ રાખવામાં આવે છે.

ગુલાબચંદ લલુભાઈ શાહ.

મેનેજર જૈન જનરલ બુકડેપો

ભાવનગર.

તાપીદ નામ નોંધાવો.

છપાય છે ?

શ્રી મૂર્તિમંજન પ્રશ્નોત્તર.

જ્ઞાતિ જાળથી ચાલતા આવેલા શુદ્ધ મૂર્તિ પૂજનને
કરનારા કેટલાએક ધર્મ ધ્વંસકો હાલમાં પોતાની
મોખા ભોળા લોકોને કસાવવા પ્રયત્ન આદરી તેઓને
શુદ્ધ પૂજે ધર્મ શ્રદ્ધ કરી સ્વપરના આત્માને મક્કીન
છે, તેવા ધર્મઢોંગી નિંદકોએ કરેલ અનેક કુતકોત્તુ
ધૃતિદ્વારા તથા શાસ્ત્રાધારે એવું તો યથાર્થ રીતે
જાણે આ પ્રથમાં કરવામાં આવેલ છે કે જોયી પાઠક
ઉપરુક્ત કુપંથીઓનું જોડું ધર્તીંગ જ્ઞાનચક્રથી
તેને વિલાંઝલી આપી સત્ય પક્ષને બદલુ કરશે. કેમકે
શુદ્ધની સામે અજ્ઞાનામંકાર સ્વના પલાયન કરી
વાસ્તે જો આપ બરેબરા મૂર્તિ પૂજક હો અથવા તો
કાંઈ સંશય રહેનો હોય તો એકદમ વગર વિલંબે
પુસ્તકથી તેનું નિવારણ કરી શુદ્ધ માર્ગને પીછાળી
દેહને સફળ કરશે તથા દરેક જીવ વિદ્યાદય, દન્યઃસ જા,
માહિ સંસ્થાઓનાં આ અમુદય પ્રથમે પ્રચાર કરાવી
વધના બાળકોપર સય ધર્મની સર્જિત છ.પ ૫૬વી
રિપર કરાવશે.

અનેક વિદ્વાન સુનિ મદારાજોએના કિત્તન અભિપ્રાય
આ પુસ્તક લમલગ ચાલુ મનુષ્યો કરેલ ૧૫.૬
શુદ્ધ સરલ ગુજરાતી ભાષામાં હુંક સમયમાં બહાર

જૈન જનરલ બુકડેપો.

જૈન લાઇબ્રેરીને પોતાના જ્ઞાનગી વાંચન માટે તેમજ જૈન લાઇબ્રેરીઓ માટે તેમજ લાહાણી-પ્રજાવના કરવા માટે બુદ્ધે બુદ્ધે સ્થળેથી પુસ્તકો મંગાવવા પડતાં હોવાથી ખર્ચ વધવા સાથે વખત જવા છતાં પુસ્તી સંગતક થતી નથી. તેથી અમે જૈન જનરલ બુકડેપો અંતે જૈન ઓફીસ સાથે જોડી છે તેમાં કોઈપણ સંસ્થા-મંડળ-સભા કે વ્યક્તિ તરફથી છપા-એલ જૈન ધર્મને લગતું કોઈપણ પુસ્તક મળી શકશે.

અમારી બુકડેપોમાં મળતા પુસ્તકોનું પ્રાર્થસ લીસ્ટ તૈયાર થાય છે. માટે જેમને બુકો વેચવા આગવાની હોય તેમણે પછુ જલદી લખવું કે જેથી તેમના સંબંધે જાહેરાત થઈ શકે અને તે ખખર સૂચીપત્રમાં દાખલ કરી શકીએ.

અમારી ડેપોમાં પર્યુપલ્ડની દરેક જાતની ઠંડોત્રીઓ તથા દીવાળીના દરેક જાતના દેશનેબલ મુમારક પત્રો પણ મળે છે.

જૈન વિદ્યો-મુનિવર્યો-જૈન ગ્રંથરચો વગેરે દરેક પ્રકારના દ્રાવ-તત્થા અને ચિત્રો પણ રાખવામા આવે છે.

મુજાબચંદ લલુભાઈ શાહ.

મેનેજર જૈન જનરલ બુકડેપો

ભાવનગર.

જાણીએ નામ નોંધાવો.

અથવા છે !

શ્રી મૂર્તિમંત્રન પ્રશ્નોત્તર.

જો કોઈ ચાલતા આવેલા શુદ્ધ મૂર્તિ પૂજનને
મનના કેટલાએક ધર્મ કૃત્તિઓ દ્વારા પોતાની
જોડા લોકોને કૃત્તિઓ પ્રથમ આદરી તેઓને
કૃત્તિ ધર્મ કૃત્તિ કરી સ્વપરના આત્માને મહીન
પોતા ધર્મ કૃત્તિ નિંદકોએ કરેલ અનેક કૃત્તિઓ
જો કૃત્તિઓ તથા આત્માને એવું તો મધ્યમ રીતે
જો કૃત્તિઓ કરવામાં આવેલ છે કે જેથી પાકે
જો કૃત્તિઓ - કૃત્તિઓ જો કૃત્તિ ધર્મીગ જાનવશુધી
જો કૃત્તિઓ આપી સત્ય પથને પ્રકટ કર્યો. કેમકે
જો કૃત્તિઓ - આમે અજ્ઞાનાધાર સ્વતઃ પલાયન કરી
જો કૃત્તિઓ આપ ખરેખર મૂર્તિ પૂજક હો અથવા તો
જો કૃત્તિઓ સંચય રહેનો હોય તો એકદમ વગર વિલંબ
જો કૃત્તિઓ તેનું નિવારણ કરી શુદ્ધ માર્ગને પીછાત્તી
જો કૃત્તિઓ કર્યો તથા કરેલ જો ન વિધાલય, કન્યાશાળા,
અથવા સંસ્થાઓમાં આ અમૂલ્ય પ્રાચીન પ્રચાર કરાવી
જો કૃત્તિઓ બાળકોપર અથવા ધર્મની સર્જક છાપ પડવી
જો કૃત્તિઓ કરાવશે.

અનેક વિદ્વાન મુનિ મહારાજોના કિત્તમ અભિપ્રાય
જો કૃત્તિઓ આ પુસ્તક લગભગ આઠ વર્ષોમાં કર્યા
જો કૃત્તિઓ શુદ્ધ સરલ શુભચાલી બાપામાં દુક સનયન

પડશે. જેના અગાઉથી ગાહડો પામેથી કામતના માત્ર ભર
આના તથા પાછળથી રૂ. ૧) લેવામાં આવશે. પોરેજ બુક
સેંટ્રો નામ આવી ચુક્યા છે. માટે આપ પણ વિલંબ ન કરવો
જેથી પસ્તાવું ન પડે.—

લી. કૃપાકાંક્ષી.

શાહ ચતુર્ભૂજ દેવશીભાઈ

(પ્રાગધરા નિવાસી)

(હાલ) હેડ માસ્ટર શ્રી જૈન સ્કૂલ

સુ. બીકાનેર Y. B. Bhy.

મીત્રીસ-ડોક્ટર શાસ્ત્રી-નું

મદર વિનાશક.

શ્રીશ્રીના ગુપ્ત દરદોની અટકીર દવા. જાતરો શ્રીશ્રી અને
મિહવાઈદો ગા દવા. હુમેશાં લેવા અને ઘરમાં રાખવા તાલામણ
કરે છે. અને જ્યારે દોષપણ પ્રકારના પેદરે, અટકાવ સદે ન
આવે, પેટનો દુખાવો, લોહીવા, (નળગાંધ) દરુવાવડ, મ
લાંચયનો મેલે, હોડ, વીળેરે અડવણા સાક્ષમ પડે છે, ત્યારે
પાતળ મદર વિનાશકનો ઉપયોગ કરે છે. માત્ર ગાહડો
દિવસમાં વિજ્યાંક વેગે તેની અસર જતાવે છે, અને ચર્મીયને
નુકસાન પાતાવે છે જ્યારી માટે અવંતારેશના આદ પાછો
(રૂ. ૧-૬-૦) મંગલો—

બારલી-૧-તી તૈમિત રૂ. ૨-૮-૦ એક્ટેન્ડ ૦-૪-૦ વધુ

મદર વિનાશક બીકામ.

અંકુશ—(સુવર્ણ)

આનંદ.

જૈન પ્રજા માટે અધ્યાત્મ-ન્યાય-અને ફિલોસોફીના વિષયો કસાયેલી કલમથી ચર્ચાતું આ એકજ માસિક બુતું અને બાંધીતું છે. તેમાં આવતો કોઈ પણ વિષય તમે વાંચના સિવાય છોડ્યો નહિ, દર વર્ષે ઉમદા ભેટ અપાય છે. છતાં ફીમત માત્ર રૂ. ૧૫ ટપાલ મારફત.

વ્યવસ્થાપક, “આનંદ.”

મહારા—(શિહોર થકને)

(કાઠિયાવાડ)

“શ્રી આત્માનંદ પ્રકાશ.”

આ માસિક દર માસે પ્રગટ થાય છે, તેમાં ધાર્મિક, વ્યવહારિક, અને નૈતિક લેખો ઉત્તમ પંક્તિના આવે છે. જૈન માટે વિદ્વાન સાધુ મુનિરાજો, જૈન વિદ્વાન ગૃહસ્થો, અને ન્યુસપેપરો એક અવાજે વખાણ કરે છે, હાલમાં તેનું ચાલતું વર્ષ ચાલે છે. દરેક આવલુ માસથી નવું વર્ષ શરૂ થાય છે, અને દરેક વર્ષ પૂર્ણ થતાં પેટલાં એક નવીન દ્રવ્યનુયે ગના વિષયથી જરૂર છુક લગભગ દરથી અગીયાર દરમિયાન જેટલી મોટી ગ્રંથકોને ભેટ આપવામાં આવે છે. વાર્ષિક મૂલ્ય રૂ. ૧-૦-૦ અઢાર માસવાળાને પોસ્ટેજના રૂ. ૦-૪-૦ વધારે.

શ્રી જૈન આત્માનંદ સભા

ભાવનગર.

